लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मोलुङ गाउँपालिका, ओखलढुंगा

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

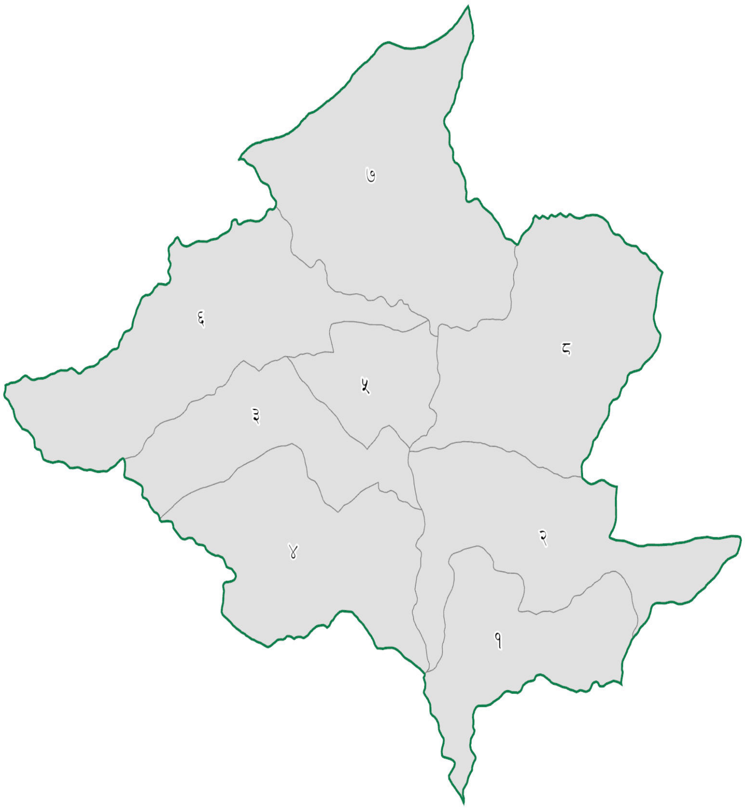

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मोलुङ गाउँपालिका, ओखलढुंगा

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि

(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य

(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता

(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षक

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-६

च.न.:FAR/2080-81/LOC/66

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री अध्यक्षज्यू,
मोलुङ गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
ओखलढुंगा।

कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ। ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ । ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ८ करोड ९५ लाख ६४ हजार, स्थानिय तह प्रशासनिक भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.३० लाख, गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको रु.२ लाख १० हजार र राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजनाको रु.६ लाख ४३ हजार समेत गरी रु.९ करोड

३४ लाख १८ हजार समावेश गरेको छैन । त्यसै गरी कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, ओखलढुङ्गामा पालिकाको खातामा रहेको धरौटी मौज्दात रु.६ लाख ६ हजार र राजश्व आम्दानी रु.४७ लाख ७५ हजार समेत समावेश गरेको छैन।

२. गाउँपालिकाको रु.९७ करोड ५८ लाख, ४४ हजार लेखापरीक्षण गरिएकोमा रू. १ करोड ६७ लाख २५ हजार बेरुजू देखिएको छ । सो सम्बन्धमा रु.६० लाख २२ हजारको प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट भई बाँकी बेरुजुमा असुल गर्नुपर्ने रू. ५ लाख ३४ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.५२ लाख ५१ हजार र नियमित गर्नुपर्ने रु.४९ लाख १८ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु.१३ करोड ४८ लाख ३८ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु.१४ करोड १८ लाख ४१ हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. गाउँपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु ८, १४, १७, सम्पत्ती तथा राजश्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान,लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने **मोलुङ** गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यो गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी **मोलुङ** गाउँपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, गाउँपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेकोनेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(बालकृष्ण थापा)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछर्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु					
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने				पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
७५	१६०	१,६७,२४,८७५	०	८५	६०,२२,१२०	०	७५	७५	१,०७,०२,७५५	५,३४,५२८	४९,१७,६२९	५२,५०,५९८	०	०	१,०१,६८,२२७	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्योँट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
ओखलढुङ्गा	१३,४८,३८,०००	०	३७,००,०००	१३११३८०००	०	१,०७,०२,७५५	१४१८४०७५५

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	३८.२ र ३८.३	स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	५०,०१,९०१
२	२०८०/८१	९१	सहजीकरण भत्ता	१,७००
३	२०८०/८१	८५	वढी भुक्तानी	६,०००
४	२०८०/८१	८६	ल्याब सामाग्री सहयोग अनुदान	२,००,०००
५	२०८०/८१	६०	बैठक बसेको दिन भ्रमण भत्ता भुक्तानी	४,३५,६००
६	२०८०/८१	६१	बढी दरमा भ्रमण भत्ता भुक्तानी	१८,७८०

७	२०८०/८१	७२	बढी तलब निकासा	२,७२,०६४
८	२०८०/८१	८४	प्रशिक्षक भत्ता	२२,०००
९	२०८०/८१	६३	पालिका आन्तरिक भ्रमण	३७,२००
१०	२०८०/८१	६२	दोहोरो भत्ता भुक्तानी	१२,०००
११	२०८०/८१	६६	कार्यालय समयमा बैठक भत्ता भुक्तानी	११,४७५
१२	२०८०/८१	६५	अनुपस्थित बैठक भत्ता	३,४००
१३	२०७९/८०	७३	पेश्की	३७,००,०००
जम्मा				९७,२२,१२०

(८०११०५०५३०० - मोलुङ गाउँपालिका, ओखलढुंगा)

परिचय

३

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व तथा पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकाको वडा संख्या ८, सभा सदस्य ४२, क्षेत्रफल ११२ वर्ग कि.मी. र जनसंख्या १६ हजार ४४० रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।५।९ देखि २०८०।५।१३ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्ययतर्फ रु.९७,५८,४३,८७५.१६ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ४,०३,५०१।०० असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	कोटेशन बिल पेश गरी कर विजक वेगर भुक्तानी भएको रकम २०८१।५।१४ असुल गरी बेरुजु खातामा दाखिला भएको ।	२७२३७
२	दैनिक भ्रमण भत्ता वढी भुक्तानी रकम २०८१।५।११ मा असूल भई वेरुजु खातामा दाखिला ।	६३००
३	भ्रमण अवधिको होटेलवास खर्च र वैठकमा उपस्थित भएको दिनको भ्रमण खर्च २०८१।६।६ असुल भएर स्थानीय सञ्चित कोष दाखिला भएको ।	२५६२८४
४	बैठकमा उपस्थित भएको दिनको दैनिक भ्रमण भत्ता वढी भुक्तानी रकम २०८१।६।१० मा असूल भई वेरुजु खातामा दाखिला ।	११३६८०

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

२.१ **प्राप्ति भुक्तानी हिसाब-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम मोलुङ गाउँपालिका, ओखलढुंगाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार सञ्चालनको क्रममा भएका व्ययहरुको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा प्राप्ती र भुक्तानी हिसाबको समग्र संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ ।

क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति				
११०००	कर		६९९५५३४५.०३	०	६९९५५३४५.०३
१३०००	अनुदान		३०७१५७०३८.९६	०	३०७१५७०३८.९६
१४०००	अन्य राजस्व		१५५९६९७.२	०	१५५९६९७.२
क)	कुल जम्मा प्राप्ति		३७८६७२०८१.१९		३७८६७२०८१.१९
	चालु		२८६२६२११२.५४	०	२८६२६२११२.५४
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		१६४४२३२५५.९३	०	१६४४२३२५५.९३
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		६०८००४८९.७५	०	६०८००४८९.७५
२५०००	सहायता (Subsidy)		०	०	०
२६०००	अनुदान		५५३२२५९७.६६	०	५५३२२५९७.६६
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		४४०३४९१.२	०	४४०३४९१.२
२८०००	अन्य खर्च		१३१२२७८.	०	१३१२२७८.
	पूंजीगत		९३३६२११०.७	०	९३३६२११०.७
३१११०	भवन तथा संरचना		३४५६७०३७.१४	०	३४५६७०३७.१४
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		५७४१७७७.	०	५७४१७७७.
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च		०	०	०
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		५२८३७५८७.५६	०	५२८३७५८७.५६
३११६०	निर्मित सरचनाको सुधार खर्च		२१५७०९.	०	२१५७०९.
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च		०	०	०
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी		३७९६२४२२३.२४		३७९६२४२२३.२४
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)		-९५२१४२.०५		-९५२१४२.०५
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)		२१४७२५९.६३		२१४७२५९.६३
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी				
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)		११९५११७.५८		११९५११७.५८
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात		४७३१३६५३.७१		४७३१३६५३.७१
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन				
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		४८५०८७७१.२९		४८५०८७७१.२९

यस सम्बन्धी देखिएका अन्य व्यहोराहरु देहायअनुसार रहेको छ ।

२.२ **फरक जिम्मेवारी** - पालिकाले आफ्नो कारोबारको हिसाव भिडान गरी आम्दानी खर्च र मौज्दात यकिन गर्नुपर्दछ । पालिकाको गतवर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार रु. ४,८९,००,९३३।१८ मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु. ४,८८,७४,३६५।७१ जिम्मेवारी सारेको छ । गत वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा देहायअनुसार रु. २६,५६७।४७ घटी जिम्मेवारी सारेको देखिन्छ । घटी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा हिसाब यकिन गर्नु पर्ने रु.

खाताको प्रकार	प्रतिवेदन अनुसार बाँकी	अल्या रकम
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	४४७३९७५६.९८	४६२७३९०१.५१
पुँजीगत खर्च खाता	१५६०७१२.	०.
विविध खर्च खाता	१९८५०.	१९८५०.
प्रकोप व्यवस्थापन खाता	२३४०८५.०७	२३४०८५.०७
धरौटी	२३४६५२९.१३	२३४६५२९.१३
जम्मा	४८९००९३३.१८	४८८७४३६५.७१
फरक		२६५६७.४७

पालिकाले सञ्चितकोष खातामा भौ नं. १ बाट रु. ४,४६,६३,३२९।५१ र भौ नं. १५ बाट रु. १६,१०,५७२।- अल्या देखाएकोमा सुत्रद्वारा Opening Adustment Voucher जेनेरेट भई रु. १५,६०,७१२।- आम्दानी जनाएको छ । जसकारण सञ्चितकोषमा अल्या रकम रु. ४,४७,१३,१८९।५१ देखिन आएको छ । यस सम्बन्धमा पालिकाले हिसाब यकिन गरेको देखिएन ।

प्रमाण पेश नगरेको	२६,५६७

२.३ **बैङ्क हिसाब विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । वर्षान्तमा पालिकाको वैंक नगदी कितावको अन्तिम मौज्दात भन्दा वैंक खातामामा देहायअनुसार रु. १,३७,६४१।६५ बढी देखिन्छ । अन्तिम मौज्दात फरक सम्वन्धमा ऐनको व्यवस्था अनुसार बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार हुनु पर्दछ ।

खाताकोप्रकार	श्रेस्ता अनुसारबाकी रु	बैंक अनुसार बाकी रु	फरक
ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	५०२३१३.१०	५०२३१३.१०	०.००
ग १.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०.००	०.००	०.००
ग १.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०.००	०.००	०.००
ग २.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	३७३१५.१५	१३१८११.४८	९४४९६.३३
ग २.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०.००	१९४३०२५.०५	१९४३०२५.०५
ग २.७, विविध खर्च खाता	१४०९५१२.९६	१४०९५२१.९६	९.००
ग ३.१, स्थानीय तह धरौटी खाता	३२९९८९७.८०	३२९९८९७.८०	०.००
ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	४३१३५०१६.२९	४१२३५१२७.५६	(१८९९८८८.७३)
ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०.००	०.००	०.००
ग ७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	२३४०८५.०७	२३४०८५.०७	०.००
जम्मा	**४८६१८१४०.३७**	**४८७५५७८२.०२**	**१३७६४१.६५**

२.४ **फरक हिसाब** - पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) बमोजिम बैँक तथा नगद बाँकी रु. ४,८५,०८,०२१।२९ पेश गरेकोमा बैँक नगदी किताब (श्रेस्ता) अनुसार रु. ४८,६१,८,१४०।३७ बाँकी देखिन्छ । जस असुसार रु. १,१०,११९।०८ फरक पर्न गएको सम्बन्धमा हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ ।

२.५ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) प्रयोगमा रहेको छ। स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणालीको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ८,९५,६४,४५६।०० स्थानिय तह प्रशासनिक भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.३०,००,०००।००, गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको रु. २,१०,०००।०० र राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजनाको रु. ६,४३,३००।०० समेत गरी रु. ९,३४,१७,७५६।०० सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । त्यसै गरी कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, ओखलढुङ्गामा पालिकाको खातामा रहेको धरौटी मौज्दात रु. ६,०५,९८५।६१ र राजश्व आम्दानी रु. ४७,७४,९३९।०० समेत सुत्रमा समावेश भएको छैन । उल्लिखित अवस्थाले पालिकाले तयार गरेको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) ले पालिकाको समग्र आर्थिक कारोवारको यथार्थ अवस्था चित्रण गरेको छैन । पालिकामा भएको सबै आर्थिक कारोबार स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र)मा लेखाङ्कन भई प्रतिवेदन हुने गरी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२.६ **सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर)** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको खर्च खाताको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा स्थानीय सञ्चित कोष खातामा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा पालिकाको चालु खर्च खातामा रु. ३७,३१५।१५ र आन्तरिक राजस्व खातामा रु. ५,०२,३१३।१० मौज्दात रहेकोमा स्थानीय सञ्चित कोषमा स्थानान्तरण गरेको देखिएन । तोकिएको समयमा खर्च तथा आन्तरिक राजस्व खाताको रकम सञ्चित कोषमा स्थानान्तरण हुने व्यवस्था हुनु पर्दछ ।

३ कोषहरुको अभिलेख

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुनुपर्नेमा पालिका अन्तर्गतका अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा रहेका कोष तथा साविक गाउँपालिकाका खाताहरुमा रहेको सबै मौज्दात एकीकृत गरी अभिलेख राखेको छैन । पालिकाले ऐनको व्यवस्था बमोजिम उक्त कोषहरुको अभिलेख अद्यावधिक गरि पालिकाको वास्तविक सम्पत्तीको अभिलेख पेश हुनुपर्दछ ।

४ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा प्रत्येक चौमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३४ मा स्थानीय तहले लेखा तथा आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका उल्लेख भए बमोजिम सुधार भए नभएको परीक्षण गर्न तथा आवश्यक कारवाही गर्न लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नुपर्ने र आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदन र सो उपर भएको कार्वाहीको विवरण सहित पालिका प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को आर्थिक कारोवारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको देखिएन । आन्तरिक लेखापरीक्षकको पदपूर्ति भएतापनी लेखा अधिकृतको पद रिक्त भएकोले कार्यपालिकाको २०८०।१०।३ निर्णय अनुसार आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई लेखा सञ्चालनको जिम्मेवारी तोकेको पाइयो । आन्तरिक लेखापरीक्षण नगराएको र रिक्त रहेको दरवन्दी पदपुर्ति नगरी पालिकामा रहेको पदको कार्य विश्लेषण तथा कार्य विवरण भन्दा फरक कार्यको जिम्मेवारी दिएकोले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली प्रभावकारी रहेकोमा विश्वस्त हुन सकिएन । कानुनमा तोकिए बमोजिम सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५ **अनुदान फिर्ता**

विनियोजन ऐन, २०८० को दफा ४(१२) अनुसार संघीय सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरण भएका सशर्त, समपुरक तथा विशेष अनुदानको रकम असार मसान्तसम्म खर्च नभई बचत भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी कोशी प्रदेश विनियोजन ऐन, २०८० को दफा ४(१०) अनुसार प्रदेश सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरण भएका सशर्त, समपुरक तथा विशेष अनुदानको रकम असार मसान्तसम्म खर्च नभई बचत भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष संघीय सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरण भएका समानिकरण अनुदान बाहेकको अनुदानतर्फको खर्च नभई बचत भएको रु. ३,८४,१३,९२०।५९ संघीय सञ्चित कोषमा २०८१।३।३० मा फिर्ता गरेको छ । त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरण भएका समानिकरण अनुदान बाहेकको अनुदानतर्फको खर्च नभई बचत भएको रु. ७७,४१,०४०।४५ प्रदेश सञ्चित कोषमा मिति २०८१।३।३० मा फिर्ता गरेको छ ।

६ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नु पर्ने र दफा ७३ मा स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको उपाध्यक्षले २०८०।०३।१० मा रु. ४८ करोड ४६ लाखको बजेट सभामा पेश गरेकोमा २०८०।३।१० मा मात्र पारित भई पालिकाको अध्यक्षले २०८०।०४।२२ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । ऐनले तोकेको अवधिमा बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नु पर्दछ ।

७ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उल्लेखित अनुसार समिति गठन गरेको भए तापनि आगामी

आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको देखिदैन । बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

८ बजेट सीमा निर्धारण समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तयारी लगायत कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले समितिको गठन गरेता पनि ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेतर्फ पदाधिकारीहरुको ध्यान जानुपर्दछ ।

९ योजना प्राथमिकीकरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । त्यस्तै स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहाय अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा वडागत र पालिकास्तरका कुल ५३ योजनामा रु. ९ करोड ६८ लाख ११ हजार विनियोजन गरेको छ ।

विवरण	योजना संख्या	रकम रु हजारमा (०००)
१ लाख भन्दा कम	१७	८३०
१ लाख देखी ५ लाख सम्म	१७	६४५०
५ लाख देखी १० लाख सम्म	८	६३७२
१० लाख देखि २० लाख सम्म	२	२७०५
२० लाख भन्दा माथी	९	८०४५४

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

१० क्षेत्रगत बजेट तथा खर्चको स्थिती

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्र समेटिने गरी बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छः

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	कुल खर्चको प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	२२०१९०००.००	१७१८८७६१.६८	४.५३
२	सामाजिक विकास	२७०२७१०००.००	२३२१६८९३०.३९	६१.१४
३	पूर्वाधार विकास	९०६९९६८६.००	६३५९०८६७.३५	१६.७४
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२२०००००.००	१९२७४३२.७५	०.५०
५	अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	९९४७९७५५.५१	६४८९६९४८.०७	१७.०९
जम्मा		४८४६६९४४१.५१	३७९७७२९४०.२४	

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी ६१.१४ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा ०.५० प्रतिशत रहेको छ । पालिकाको एकीकृत, समानुपातिक र दीगो विकासका लागि क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।

११ खर्च विश्लेषण

यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	९३३६२	१८९२३	०	३८३०७	३६१३२	३००१५
प्रतिशत	१००	२०.२७	०	४१.०३	३८.७०	३२.१५

आर्थिक वर्षको अन्त्यमा अत्याधिक पुँजीगत खर्च गर्ने प्रवृत्ति यो वर्ष पनि कायमै रहेको देखियो । पालिकाले रु. ९ करोड ३३ लाख ६२ हजार पुँजिगत खर्च गरेकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. १ करोड ८९ लाख २३ हजार (२०.२७ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा खर्च नभएको, तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ३ करोड ८३ लाख ७ हजार (३८.७० प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु. ३ करोड ६१ लाख ३२ हजार (३८.७० प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । आर्थिक वर्षको अन्तिम महिना आषाढमा मात्र रु. ३ करोड १५ हजार (३२.१५ प्रतिशत) खर्च देखिनुले अन्तिम त्रैमासिक तथा आषाढमा खर्चको चाप वृद्दि भई खर्च व्यवस्थापन सन्तुलित भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

खर्च बिश्लेषणः पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु. २१ लाख ५१ हजार, गत आर्थिक वर्षको मौज्दात रु. ४ करोड ६२ लाख ७३ हजार, राजस्व बाँडफाँटबाट रु. ६ करोड ७२ लाख १५ हजार र अनुदानबाट रु. ३० करोड ७१ लाख ५७ हजार समेत रु. ४२ करोड २७ लाख ९६ हजार आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु. २८ करोड ६२ लाख ६३ हजार र पूँजिगत तर्फ रु. ९ करोड ३३ लाख ६२ हजार समेत रु. ३७ करोड ९६ लाख २५ हजार खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ०. ५६ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ७५.४० प्रतिशत चालु र २४.६० प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । पालिकाको चालु खर्चको स्थितीलाई विश्लेषण गर्दा पदाधिकारीको सेवा सुविधामा रु. ५३ लाख ७० हजार, कर्मचारी पारिश्रमिकमा रु. १ करोड ४४ लाख ४७ हजार, करार कर्मचारी पारिश्रमिकमा रु. १ करोड ४ लाख ५४ हजार, बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीको थप तलबमा रु. ६६ लाख ३ हजार, गाउँपालिका अन्तर्गतका शिक्षकको तलब भत्तामा रु. १८ लाख २४ हजार समेत रु. ३ करोड ८६ लाख ९८ हजार तलब भत्ता तथा पारिश्रमिकमा मात्र खर्च गरेको स्थिती

छ । जुन आन्तरिक आयबाट प्राप्त रकमको १८ गुणा रहेको छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी आन्तरिक आयभन्दा अधिक रकम प्रशासनिक प्रयोजनमा खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१२ **खर्च वर्गिकरण**

एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या २०७४ मा सार्वजनिक निकायले गर्नुपर्ने खर्च शीर्षक तोकी सोहीबमोजिम खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उक्त व्यवस्था विपरित कर्मचारीको तलब भत्ता रकम भुक्तानी गर्न पोशाकमा रु. ८ लाख, महंगी भत्तामा रु. ८ र स्थानीय भत्तामा रु. १५ लाख विनियोजन गरेको भएतापनी खर्च लेख्दा सबै खर्च पारिश्रमिक कर्मचारी (२१११२)बाट लेख्ने गरेको पाइयो । प्रचलीत ऐन कानूनको पालना गरी खर्च व्यवस्थापन गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनु पर्दछ ।

१३ **रकमान्तर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजिगत शिर्षकमा २५ प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले देहायअनुसार आर्थिक वर्ष ०८०।८१ का लागि स्वीकृत भएको रु. १ करोड ५७ लाख ६७ हजार बराबरको १७ योजना तथा कार्यक्रमलाई घटाई हिउँदे अधिवेशनबाट नयाँ २७ योजना तथा कार्यक्रममा रु. १ करोड ५७ लाख ६७ हजार बढाई रकमान्तर गरेको छ । उक्त रकम शुरु वजेटको तुलनामा ३.२३ प्रतिशत हुन जान्छ ।

क्र.सं.	शिर्षक	रकमान्तरबाट घटेको	रकमान्तरबाट बढेको	रकमान्तरको प्रकार	रकमान्तर रकम
१	चालु	१०८७५०००.००	५१८७०००.००	चालु बाट चालु शिर्षकमा	५१८७०००.००
२	पूँजिगत	४८९२०००.००	१०५८००००.००	चालु बाट पूँजिगत शिर्षकमा	५६८८०००.००
	जम्मा	१५७६७०००.००	१५७६७०००.००	पूँजिगत बाट पूँजिगत शिर्षकमा	४८९२०००.००

योजना छनौट गर्दा पर्याप्त अध्ययन नगरी योजना छनौट गर्ने र कार्यान्वयनको क्रममा नयाँ योजना छनौट गरी बजेट थपघट गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गरी आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार हुनुपर्दछ ।

१४ **दायित्व भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ९(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ । पालिकाले नियमित र चालु प्रकृतिका भ्रमण खर्चको गत विगतको भुक्तानी दिन बाँकी दायित्व बजेटमा समावेश गरी रु. १०,१८,७५५।- भुक्तानी दिएको छ । ऐनको प्रावधान अनुरुप बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमात्र गत विगतको भुक्तानी दिने गरी बजेट निर्माण गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ । पालिकाले गत आ.व. को दायित्व बाँकी (म.ले.प.फा.नं. २२१) स्वीकृत नगरी गोश्वारा भौचर नं. १२।०८०।५।३ वाट अधिल्लो वर्षको भ्रमण खर्च बापत खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१०,१८,७५५

१५ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले २०७८।१।३ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (नमुना सहित) सबै स्थानीय तहहरूलाई तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न परिपत्र गरेको छ । हालसम्म पालिकाले सो बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका तयार गरी लागु गरेको छैन । ऐनले तोकेबमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

वजेट व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेखाङ्कन र

व्यवस्थापन गरेको देखिएन,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसुची ११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन,

• स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाको बैंक खडा गरेको देखिएन,

• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको देखिएन,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको देखिएन,

• शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको देखिएन,

• दीगो विकासका लक्ष्य पुरा गर्न लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गरी एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार गरेको देखिएन,

• आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा विनियोजन वजेट फ्रिज गरी भुक्तानी दिन बाँकी रु ९३,७६,२८६।०० आर्थिक वर्ष २०८०। ८१ मा रु ६८,३३,२१५।७९ भुक्तानी गरेको वजेटको सिद्दान्त अनुसार भएको देखिएन

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गरेको देखिएन ।

खरिद व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार संघीय सार्वजनिक खरिद ऐनको अधिनमा रही स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा गर्न सक्ने व्यवस्था रहेकोमा सो अनुसार पालिकाले नियमावली तर्जुमा गरेको देखिएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ अनुसार न्यूनतम दररेट निर्धारण गर्ने व्यवस्था अनुरुप जिल्ला दरलाई स्वीकृत गरेकोमा स्थानीय स्तरमा सहजै उपलब्ध हुने निर्माण सामाग्री-ढुङ्गा, वालुवा, गिटी, माटो लगायत र वन जन्य- विभिन्न काठ दाउरा जस्ता सामाग्रीको दर सार्वजनिक निर्माणको खर्चमा मितव्ययी हुने गरी पुनरावलोकन गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(२) मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्स बमोजिम तयार गर्नु पर्ने उल्लेख रहेकोमा पालिकाले भौतिक निर्माण कार्यमा साविकको स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग, सडक विभाग तथा भवन विभागको नर्म्स प्रयोग गरेकोमा कार्यपालिकावाट भौतिक निर्माण कार्यमा प्रयोग गर्ने नर्म्समा एकरुपता र मितव्ययी हुने गरी स्वीकृति र प्रयोग गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा सो अनुसार खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको देखिएन,

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो अनुसार पुर्ण रुपमा लागु गरेको देखिएन,

• संस्था दर्ता ऐन, २०३४ दफा ३ मा पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण कार्य गर्न गठन भई सम्झौता गर्ने उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको देखिएन,

• स्थानीय तहले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण अनिवार्य गरेको देखिएन,

• उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको देखिएन ।• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्ने गरेको देखिएन,

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सो को मुल्यांकन नगरेको,

• विज्ञापन नियमन गर्ने ऐन,२०७६ र नियमावली, २०८० मा भएको व्यवस्था पालना गरी सुचना प्रकाशन गरेको देखिएन,

• पालिकाले विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वयन गरेका आयोजनाहरुको कार्यान्वयन अवस्था खुल्ने गरी एकिकृत रुपमा नापी किताव तयार गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्टाफ खर्चमा २ प्रतिशत र

सानातिना अन्य खर्चमा २ प्रतिशत समावेश गरी तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेकोमा ठेक्का अनुसारको कन्टिन्जेन्सी खाता नराखेकोले उल्लेखित अनुसार खर्च भएको पुष्ट्याई हुने देखिएन,

शिक्षातर्फ

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) मा शिक्षक सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्याबधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका शिक्षकगत अभिलेख तयार गरेको देखिएन,

• कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकामा एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन भएको देखिएन,

• स्थानीय तहले विभिन्न समयमा मातहतमा रहेका विद्यालय अनुगमन गरेकोमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार हुने गरी अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने गरेको देखिएन,

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति र अभिलेख व्यवस्थित रहेको देखिएन,

विविध तर्फ

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ (क) अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिएको,

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

• कतिपय गोश्वरा भौचर लगायतका कागजातहरु कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित नगरेको,

• सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरुको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित नगरेको,

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएता पनि कतिपय खर्चको पुष्टि हुने स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने प्रमाण संलग्न नगरेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रम तर्फ ×मोलुङ्ग गाउँपालिका र अन्तर्गतका वडाहरुमा संचालन गरिने तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया लगायतका कार्यक्रमको लागि निर्धारण गरिएको खर्चको मापदण्ड, २०७९" को पुर्ण रुपमा पालना हुने गरी निर्धारण र कार्यान्वियन भएको देखिएन,

• बेरुजु लगतका लागि तयार गरिएको म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरुप बेरुजुको अभिलेख नराखेको ,

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फछ्यौट तथा सम्परीक्षण कार्य नगरेको,

• निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५ (क) वमोजिम सवै कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागू नगरेको,

इन्धन तथा मर्मत खर्चतर्फ

• म. ले. प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधन सञ्चालन लगबुक राखेको भए तापनी सवारी साधन अनुरुप प्रयोग खुल्ने गरी अद्यावधिक नभएको,

• जिन्सी मालसामान, मेशिनरी वा सवारी साधन मर्मत गर्नुपर्ने भएमा म. ले. प. फाराम ९१४ बमोजिम मर्मत आदेश स्वीकृत गराएकोमा म. ले. प. फाराम ९१५ बमोजिम मर्मत अभिलेख नराखेको ।

पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई नियमित, मितव्ययी र प्रभावकारी बनाउन उल्लेखित व्यहोरा सुधार हुने गरी ऐनले तोकेबमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ ।

१६ **सूचना प्रविधी सञ्चालन**

पालिकाले सम्पादन गर्नुपर्ने विभिन्न कार्यहरु विद्युतीय प्रणालीबाट सम्पादन गर्ने गरी सफ्टवेयरहरु सञ्चालनमा ल्याएको छ । पालिका अन्तर्गत प्रयोग भएका सफ्टवेयरहरुको प्रयोगकर्ताहरुको विवरण, पासवर्ड परिवर्तन, भण्डारण तथा डाटा व्याकअप सम्बन्धी अभिलेख मलेप फाराम नं ९०१, ९०२ र ९०३ को ढाँचामा राखी विद्यूतीय सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्नेमा सफ्टवेयर म्यानुअलमा तोकिए अनुसार सेक्युरिटी प्रोटोकल र सुरक्षण विधी लागु गरेको छैन । कुन कुन सफ्टवेयर क-कसले सञ्चालन गर्ने गरेका छन् , आधिकारिक रुपमा क-कसलाई सञ्चालनको अनुमति दिइएको छ, डाटा व्याकअपको अवस्था के कस्तो छ भन्ने विषयमा कार्यालयको ध्यान जान सकेको देखिएन । यसबाट अनधिकृत व्यक्तिको प्रणालीमा पहुँच हुन सक्ने, तथ्यांकमा भएका परिवर्तनको जिम्मेवारी को सँग हुने भन्ने किटान नहुने एवं ब्याकअप नियमित रुपमा गर्ने र प्रमाणित गर्ने व्यवस्था नभएकोले तथ्यांक हराउने वा सच्याउन सकिने जस्ता जोखिम रहेको देखिन्छ । अत: विद्यूतीय तथ्यांकको सुरक्षा सम्बन्धमा भएका व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ ।

१७ **जिन्सी व्यवस्थापन**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९, ९४, ९५ र ९६ अनुसार जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

• पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार नगरेकोले जिन्सीको अवस्था यकिन गर्न सकिएन । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

• कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका सामानहरुको सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा विभिन्न शाखागत तथा वडागत रुपमा खरिद भएका जिन्सी सामान दाखिला गरी प्रविष्टी गरेको पाइएन । अनिवार्य रुपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणालीमा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।

• पालिकाले एकै किसिमको मालसामानको गत बर्ष खपत भएको परिमाण र चालु बर्षमा खरिद भएको मालसामानको तुलनात्मक विवरण विवरण तयार गरेको छैन ।

• पालिकाले प्रत्येक कार्यकक्षमा रहेका कार्यालय सञ्चालनसंग सम्वन्धित सामानको विवरण तयार गरि कार्यकक्षमा टाँस गरेको देखिएन । यस अवस्थामा जिन्सीको संरक्षण तथा सदुपयोग भएकोमा आश्वास्त हुने आधार रहेको नदेखिएकोले यसमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनु पर्दछ ।

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १०२ अनुसार कार्यालय अन्तर्गतको सरकारी घर, जग्गाको लगत किताव (म.ले.प.फा.नं. ४१७) महालेखापरीक्षकवाट स्वीकृत ढाँचामा राख्नु पर्ने र सो ढाँचामा जग्गा धनि पूर्जा प्राप्त भए नभएको व्यहोरा खुलाइ यस्तो विवरण जिल्ला प्रशासन, कोलेनिका र मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था गरेकोमा सो अनुसार विवरण तयार गरी सम्बन्धीत निकायहरुमा पठाएको नदेखिएकोले पालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुनुपर्नेमा साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण भएका र पालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य चौकीहरुमा रहेका कोष तथा गाउँपालिका खाताहरुमा रहेको सबै मौज्दातलाई एकीकृत गरी अभिलेख अद्यावधिक नगरेकोले ऐनको व्यवस्था बमोजिम उक्त कोषहरु एकीकृत गरी अद्यावधिक अभिलेख खडा गर्नुपर्दछ ।

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९६ (२) अनुसार कार्यालयमा मूल्य नखुलेका कुनै सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामान भएमा कार्यालय प्रमुखले नियमावली प्रारम्भ भएको एक वर्ष भित्र मूल्य कायम गरि सम्पत्ति तथा जिन्सी सामानको श्रेस्ता अध्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेता पनि यस पालिकामा विगत बर्षदेखि रहेका विभिन्न सवारी साधन तथा प्राप्त भएको जग्गाहरुको मूल्य खुलाई अध्यावधिक गरेको नदेखिएकोले पालिकामा रहेका सवै सम्पत्ति तथा जिन्सीको मूल्याँकन गरि गराई

जिन्सी अभिलेख अद्यावधिक गरिनु पर्दछ।

• जिन्सी सामानको मूल्याँकन गरी काम नलाग्ने र विक्री नहुने सामानहरु मिन्हा गर्ने, तथा काम नलाग्ने तर विक्री हुन सक्ने सामानहरु समयमै आवश्यक कारवाही गरि लिलाम विक्रि गर्ने व्यवस्था गरि जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाइएन ।

• वर्ष भरिमा मर्मत गरिएका सामाग्री र जिन्सी प्रतिवेदनमा औल्याइएका मर्मत गर्नुपर्ने सामाग्रीको अलग अलग विवरण गरी कार्यालयका सामाग्री खरिद वा मर्मत गर्दा वार्षिक बजेट विनियोजन यथार्थपरक बनाउनुपर्दछ ।

• स्वास्थ्य शाखा तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा हालसम्म Logistic Management Information system (LMIS) अन्तर्गत जिन्सी दाखिला हुँदै आएकोमा मन्त्रालयद्वारा प्रतिपादित Electronic Logistic Management Information system (ELMIS) अन्तर्गत जिन्सी दाखिला गर्नुपर्दछ ।

१८ **सेवा प्रवाह**

पालिकाबाट सम्पादित सेवा प्रवाहलाई आन्तरिक राजस्वसँग भिडान हुने गरी मलेप फारम १०१, १०२ तथा १०७ हरुको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । कार्यालयको मूख्य उद्देश्य हासिल गर्न सेवा ग्राहीलाई सरल, सहज र समयमै प्रभावकारी सेवा उपलब्ध गराउनु हो । पालिकाले यस वर्ष आर्थिक, समाजिक र पूर्वाधार विकासका अतिरिक्त नियमित सेवा तर्फ पञ्जिकरण दर्ता ६४०, नागरिकता सिफारिस २३५, घरवाटो सिफारिस ११०, नाता प्रमाणित ३३६, घर नक्शा पास १ लयागतका सिफारिस तथा सेवा प्रवाह गरेको विवरण पेश गरेको छ । कार्यालयले उल्लिखित विवरण अनुरुप मलेप फारम भिडान हुने गरी अभिलेख व्यवस्थापन गरेको देखिएन । पालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालई अझै सरल, सहज, मितव्ययि, गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउदै सेवा प्रवाहलाई आन्तरिक राजस्वसँग भिडान हुने गरी मलेप फारमको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

१९ **वित्तिय जोखिम मुल्याङ्कन**

पालिकाले प्रदान गर्ने सेवाको बारेमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले गरेको स्थानीय तह वित्तीय जोखिम मुल्याङ्कनमा पालिकाले आ.व. २०७९।८० मा ५२ प्रतिशत अङ्क हासिल गरेको छ भने स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कनको आधारमा पालिकाले आ.व. २०७९।८० मा ८७.७५ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेको पाइयो । पालिकाले स्थानीय तह वित्तीय जोखिम मुल्याङ्कन तथा क्षमता स्वमुल्याङ्कनको आधार अध्ययन क्रममा पत्ता लागेका जोखिमहरुको अभिलेख राखि नियन्त्रणको लागि कार्य योजना तयार गरी लागु गर्नुपर्दछ ।

२० **न्यायिक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछर्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी २ वटा विवादहरु र यो बर्ष दर्ता भएका ४ विवाद गरी कुल ६ वटा विवाद मध्ये ३ वटा फछर्यौट भएको र बादी वा प्रतिवादी समयमा उपस्थित हुन नखोज्ने कारण जनाई ३ वटा विवाद फछर्यौट हुन बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछर्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

२१ **कानुन निर्माण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट विभिन्न नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १० वटा ऐन, २ वटा नियमावली, १० वटा कार्यविधि तथा २ वटा निर्देशिका लगायत ३० वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ । पालिकाले नमुना कानूनका आधारमा कार्यसञ्चालन निर्देशिका लगायतका आवस्यक कानूनहरु निर्माण गरी सभा र कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्दछ । संविधान तथा प्रचलित कानूनबमोजिम आफ्नो अधिकार

क्षेत्रभित्रको विषय कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानून वनाई संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको आवश्यक सहकार्य, समन्वय र साझेदारीमा जोड दिनुपर्दछ ।

२२ **सहकारी नियमन**

नेपालको संविधानको अनुसूची- ८ मा सहकारी संस्था स्थानीय तहको अधिकार सूची भित्र रहेको छ । यस पालिकाले सहकारी सम्बन्धी ऐन कानून निर्माण गरेको अभिलेख लेखापरीक्षणमा पेश हुन आएन । त्यस्तै सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा सहकारी संस्थाहरुको मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाबाट उपलब्ध विवरण अनुसार पालिकामा कुल २६ वटा सहकारी संस्था दर्ता भएकोमा १७ वटा मात्र सहकारी संस्था एकिकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस)मा आबद्ध भएको पाइयो । आवद्ध भएका मध्ये श्री जनमुखि कृषि सहकारी संस्था लिमिटेडले समष्टिगत विवरण भरेको र अन्यले सो विवरण भरेको पाइएन । पालिकामा समस्याग्रस्त सहकारीको गुनासो नआएको तथा समस्या ग्रस्त सहकारी पहिचान नभएको व्यहोरा जानकारी प्राप्त भएको छ। पालिकाले सहकारी संस्था सम्बन्धि कुनै पनि अनुगमन निरीक्षण तथा छानविन नगरेकोले यस सम्बन्धी थप विश्लेषण गर्न सकिएन । संस्थागत सहकारी सुशासनमा सुधार ल्याउन सहकारी शाखा र सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउनुपर्दछ । साथै सहकारीको बर्तमान अवस्थामा आएको कार्य सन्चालनको विचलनलाई रोक्न तथा सर्वसाधारण नागरिकको बचतको सुरक्षा र उद्धेशयप्रति प्रतिवद्ध गराउन पालिकावाट सहकारी संस्थाको पर्याप्त नियमन तथा अनुगमन हुनु पर्दछ ।

२३ **तलबी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन, २०४९ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब भत्ता खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ | पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई पालिकाका कर्मचारीहरुको रु. १,४४,४७,४७३।२० खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले ऐन बमोजिम तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२४ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा शाखा तथा महाशाखा रहेको संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था रहेको छ । साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(४) मा कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्दा सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको श्रोत समेत विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ६७ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित २८ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका लेखा अधिकृत, इन्जिनियर, सहायक पाँचौ, सब-इन्जिनियर, सहायक चौथौ सहित विभिन्न ३८ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

२५ **करार कर्मचारी व्यवस्थापन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट करार कर्मचारी पारिश्रमिकमा मात्र रु. १ करोड ४ लाख ५४ हजार खर्च गरेको स्थिती छ । उक्त खर्च कुल आन्तरिक आय रु. २१ लाख ५१ हजार को ४.८६ गुणा रहेको छ । अतः आन्तरिक श्रोतबाट खर्च सुनिश्चितता नहुने अवस्थामासमेत गाउँपालिकाले करारमा कर्मचारी नियुक्ति गरी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखियो।

त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ८३ (८) वमोजिम पालिकाले सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, प्लम्बर, इलेक्ट्रीसियन, चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमामात्र करार वाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले माथि उल्लेखित पद वाहेक इन्जिनियर १, कम्प्यूटर अपरेटर १, सहायक पाँचौ १, कानूनी सल्लाहकार १, सहायक चौथो १, अमिन १ र सव इन्जिनियर १ लगायत ७ जना कर्मचारी करार सेवा मार्फत पदपूर्ति गरेको छ । सो मध्ये यस वर्ष पालिकाले इन्जिनियर १, कम्प्यूटर अपरेटर १ र सव इन्जिनियर १ प्रदेश लोक सेवा मार्फत स्थायी पदपूर्तिको लागि माग गरेको छ । त्यस अतिरिक्त पालिकाले स्वीकृत दरबन्दी बाहेकका सहायक पाँचौ १, कानूनी सल्लाहकार १, सहायक चौथो १, अमिन १ गरी ४ कर्मचारी करारमा नियुक्ति गरी बर्ष भरीमा निजहरुको तलब भत्ता बापत रु. १२,६७,४४६।०० भुक्तानी गरेको छ । यसरी स्वीकृत दरबन्दीमा समावेश नभएका तथा करारमा भर्ना गर्न नमिल्ने पदमा कर्मचारी भर्ना गरी निजहरुको तलब भत्तामा गरेको उक्त खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१२,६७,४४६

२६ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । पालिकाले कार्यविधि बेगर गोश्वारा भौचर नं. २८०।०८०।११।३० वाट ६ जना कर्मचारीहरुलाई आन्तरिक आय रु. २१ लाख ५१ हजारको १० प्रतिशत रु. २,१६,०००।०० प्रोत्साहन भत्ता खर्च गरेको छ । ऐनको अधिनमा रही आन्तरिक आय समेतलाई विचार गरी प्रोत्साहन भत्ता खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नु पर्नेमा कार्यविधि बेगर खर्च गरेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	२,१६,०००

२७ **कर्मचारी कल्याणकोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण, औषधि उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी अवकाश कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले २०७६ श्रावण पछि नियुक्त कर्मचारीको हकमा निजको तलबबाट ६ प्रतिशत कट्टा र सोही बराबर थप गरी योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण कोषमा जम्मा गरे तापनि अन्य कर्मचारीको हकमा ऐन बमोजिमको रकम कट्टा गरी अवकास कोषमा जम्मा गर्ने गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ।

२८ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाको सुत्रको विवरण अनुसार विविध खर्चमा पालिकाले कुल रु. १४८४७५१।००, ८ वटा वडाले रु. ९६००००।०० र अतिथी सत्कारमा रु. ३८८४४१।०० समेत कुल विविधमा रु. २८३३१९२।०० खर्च गरेको छ । त्यस अतिरिक्त पालिकाले सभा सञ्चालनमा रु. ९ लाख बजेट विनियोजन गरी रु. ६०६१६९।०० खर्च लेखेको छ । पालिकाले विविध खर्च अन्तर्गत खाना खाजाको खर्च लेख्दा के कुन कार्यक्रममा, सहभागी संख्या नखुलाई विभिन्न होटल तथा रेस्टुराँको बिल भरपाई संलग्न गरी खाना खाजा लगायतका खर्च गर्ने गरेकोले पालिकाको विविध खर्चको यर्थाथता परिक्षण गर्न सकिएन । उक्त रकम पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु. २१ लाख ५१ हजार को १.६० गुणा हुन आउँछ। पालिकाले विविध खर्चमा नियन्त्रण गर्न प्रयोजन खुलाई आन्तरिक आयको परिधि भित्र रही खर्चलाई मितव्ययी बनाउनु पर्दछ ।

२९ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था छैन । यस वर्ष पालिकाले आर्थिक सहायता शिर्षकमा रु. ५ लाख ८२ हजार विनियोजन गरी कार्यपालिकाको विभिन्न मितिको निर्णय बमोजिम विभिन्न संघसंस्था र व्यक्तिहरुलाई रु. ४,०३,००० आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । त्यस

अतिरिक्त विपद व्यवस्थापन तथा राहत वितरण शिर्षकमा रु. ६ लाख ५० हजार विनियोजन गरी कार्यपालिकाको विभिन्न मितिको निर्णय बमोजिम विपद पिडितलाई मुचुल्काका आधारमा रु. ६,५०,०००/- राहत वितरण गरेको छ । साथै पालिकाले गरिब तथा विपन्न नागरिको स्वास्थ्य संस्थासम्मको पँहुचलाई सहज बनाउन अपाङ्गता भएका विपन्न नागरिकहरुको निःशुल्क स्वास्थ्य बिमामा समेत यस वर्ष रु. २,२२,७७५ खर्च गरेको छ । पालिकाले वितरण गरेको कुल राहत तथा सहायता रकम रु. १२,७५,७७५।०० पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु. २१ लाख ५१ हजार को ५९.३२ प्रतिशत हुन आउँछ । पालिकाले आर्थिक सहायता प्राप्त गर्नेहरुको नामावली प्रकाशन गरी आर्थिक सहायता वितरण खर्चमा नियन्त्रण गर्नु पर्दछ ।

३० **अनुत्पादक वितरणमुखी खर्च**

स्थानीय तहले योजना छनोट गर्दा रोजगारी सृजना हुने, जनताको जीवनस्तर सुधार हुने गरी आय आर्जनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका र पूर्वाधार विकासको योजनाहरुको छनोटमा ध्यान दिनुपर्दछ। पालिकाले संघीय सरकारबाट सिमित स्रोत प्राप्त गर्ने र आफ्नो आन्तरिक आय पनि सिमित रहेको अवस्थामा सिमित स्रोतको अधिकतम उपयोग हुने गरि उल्लेखित विषयहरुमा केन्द्रित भई योजनाहरु कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा अनुत्पादक तथा वितरणमुखि योजना र कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने गरेको देखियो । यस्तो योजना र कार्यक्रमहरुले पालिकाको अर्थतन्त्रमा उल्लेखनिय योगदान नपुर्याउने तथा पालिकाको आर्थिक व्यभार बढन गई प्राप्त आयले धान्न नसक्ने हुनाले यस्तो खर्चमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ। यस सम्बन्धी केही उदाहरण निम्नानुसार छनः

भौ नं.	विवरण	रकम
४६४-०८१।३।१८	अल्पसंख्यक पहरी बस्तीमा २९ वटा बाख्रा वितरण	५०००००
३९२-०८१।२।२९	दलित समुदाय जिविकोपार्जन कार्यक्रममा २७ वटा बाख्रा वितरण	१०००००
२५६-०८०।११।२३	३१ जना महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका विदाई तथा सम्मान कार्यक्रममा जनही रु. ५००००.००वितरण	१५५००००
विभिन्न	नवजात शिशूको नोमिनल खाता सञ्चालन प्रति शिशु रु. ५०००.०० का दरले	७२००००
२८७-०८०।१२।६	अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस कार्यक्रम	१०००००
८७-०८०।७।२०	पालिका स्तरिय तिज विशेष कार्यक्रम	१५००००

३१ **वार्षिक खरिद योजना**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. ९ करोड ३३ लाख ६२ हजार पूँजीगत खर्च/खरिद कार्य गरेको छ । पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

३२ **खरिद व्यवस्थापन**

पालिकाले गरेको निम्नानुसार ठेक्का व्यवस्थापनमा खरिद तथा निर्माण कार्यमा लागत अनुमानको भन्दा २ देखि ५६ प्रतिशतसम्म घटिमा सम्झौता भएको छ ।

क्र.सं.	ठेक्का नं.	कामको विवरण	निर्माणव्यवसायीको नाम र ठेगाना	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटिप्रतिशत
१	१।०८०।८१	चौतारा डेलि काट्ने सडक निर्माण कार्य	शुभ श्री निर्माण सेवा	४८०९९०८।१३	२०९७२६३।२६	५६
२	२।०८०।८१	रामपुर-सतिघाट-राँगादिप-सतिघाट गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवनसम्म सडक स्तरोन्नति	सगरमाथा कन्स्ट्रक्सन एण्ड ईन्जिनियरिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	६९९३०१०।१४	४१८९५४९।२१	४०
३	४।०८०।८१	सेप्लि झरना पर्यटकीय पूर्वाधार विकास आयोजना(क्रमागत)	सुनुवार कन्स्ट्रक्सन	१०८७८०२८।५४	१०७००२३२।६९	२
४	६।०८०।८१	प्याराफिट सहितको खेलमैदान निर्माण आयोजना मोलुङ - २, रामपुर	सुमन निर्माण सेवा	१०१७५३९४।५८	५८७३६१०।५३	४२
५	७।०८०।८१	बाख्रे तालकोट सडक निर्माण योजना	ब्रिटिश एण्ड अनुभवी कन्स्ट्रक्सन कम्पनी प्रा .लि	२६२८४२६।२४	२४९६०५०।८४	५

पालिकाले तयार गरेको लागत अनुमान भन्दा ५६ प्रतिशत घटीसम्ममा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो। यसरी घटी कवोलमा सम्झौता भएका निर्माण कार्यमा प्रयोग भएका निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण सम्झौतामा तोकेको तरिकाले भए नभएको वा नर्म्स नै अधिक भएको सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ। साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधिसम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

३३ संघीय समपुरक अनुदान

संघीय समपूरक अनुदान सम्वन्धी कार्यविधि, २०७५ को बुँदा ६ अनुसार स्थानीय तहलाई कुल लागतको अधिकतम पचास प्रतिशतसम्म लागत साझेदारीमा आयोजना कार्यान्वयन गर्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले ५० प्रतिशत लागत साझेदारी नगरी निम्नानुसार ३० प्रतिशत मात्र गरेको देखियो। कार्यविधि अनुसार नपुग लागत साझेदारी रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा गोश्वारा भौचर नं	खर्च भुक्तानी	भुक्तानी		संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने
			संघ तर्फ	स्थानिय तह तर्फ	
१	**सेप्लि झरना पर्यटकीय पूर्वाधार विकास आयोजना (ठेक्का नं ४।०८०।८१)**				
क.	१६।०८०।१२।२६ २६।०८१।३।२०	९६६४२६७	६७६४९८६		१९३२८५३
ख.	११०।०८१।३।२०			२८९९२८१	
२	**रामपुर सतीघाट रागदीप सतिघाट पालिकाको प्रशासकीय भवनसम्म सडक स्तरोन्नति (ठेक्का नं २।०८०।८१)**				
क.	१९।०८१।२।१७ ३१।०८१।३।२३	३९५९७७५	२७६६९४३		७९४०५६
ख.	१२२।०८१।३।२३			११८५८३२	
जम्मा					२७२६९०९

प्रमाण पेश नगरेको	२७,२६,९०९

३४ प्रदेश समपुरक अनुदान

प्रदेश समपूरक अनुदान सम्वन्धी कार्यविधि, २०७५ को वुँदा नं. ४ अनुसार वढीमा पैसठ्ठी प्रतिशत अनुदान प्रदेशको हुने गरी समपुरक अनुदान उपलव्ध हुने उल्लेख छ । पालिकाले ३५ प्रतिशत लागत साझेदारी नगरी निम्नानुसार ३० प्रतिशत मात्र गरेको देखियो। कार्यविधि अनुसार नपुग लागत साझेदारी रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने रु

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा गोश्वारा भौचर नं	खर्च भुक्तानी	भुक्तानी		प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने
			प्रदेश तर्फ	स्थानिय तह तर्फ	
१	**चौतारा डेलिकाट्ने श्रीचौर सडक निर्माण (ठेक्का नं १।०८०।८१)**				
	९५।०८१।३।१३	१६७९८७०	११७५९०९	५०३९६१	८३९९४
२	**प्यारापिट सहितको खेलमैदान निर्माण आयोजना मोलुङ २, रामपुर (ठेक्का नं ६।०८०।८१)**				
क	१२४।०८१।३।२३	२८७९७२८	२०१५८१०		१४३९८७
ख	१२५।०८१।३।२३			८६३९१८	
जम्मा					**२२७९८१**

प्रमाण पेश नगरेको	२,२७,९८१

३५ विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको कार्यान्वयन

पालिकाले वहुवर्षिय, क्रमागत तथा वार्षिक रुपमा कार्यान्वयन गर्ने गरी स्वीकृत गरेका विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको कार्यान्वयन अवस्था खुल्ने अभिलेखाङ्कन प्रणाली व्यवस्थित हुनु पर्दछ । विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको कार्यान्वयन प्रकृया र अवस्था खुल्ने गरी अद्यावधिक रुपमा अभिलेखाङ्कन र सम्पन्न भएको कार्यको एकिकृत रुपमा नापि किताव तयार गरेको देखिदैन । विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको कार्यान्वयन प्रकृया र अवस्था खुल्ने गरी अद्यावधिक रुपमा अभिलेखाङ्कन नहुँदा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन अनुसार निर्माण कार्य भएको र सम्पन्न भई सकेकोकार्य दोहोरो नपर्ने गरी नियन्त्रण व्यवस्था रहेको एकिन हुन सक्दैन । विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको कार्यान्वयन प्रकृया र अवस्था खुल्ने गरी एकिकृत रुपमा नापि किताव लगायत विवरण समावेश गरी विस्तृत परियोजना

प्रतिवेदन अनुसार निर्माण कार्य भएको पुष्ट्याई हुने गरी अभिलेखाङ्कन अद्यावधिक गरी नियन्त्रण प्रणालीमा सुधार गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

३६ गुणस्तर आश्वस्तता योजना

संघ तथा प्रदेश सरकारले निर्धारण गरी स्थानीय तहले स्वीकृत तथा लागु गरेका निर्माण कार्यसँग सम्वन्धित निर्धारित मापदण्ड अनुसार योजना सञ्चालन भए नभएको सम्वन्धमा गुणस्तर आश्वस्तता योजना (Quality Assurance Plan) तयार गरी कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ । ठेक्का सम्झौता समावेश गुणस्तर आश्वस्तता योजना (Quality Assurance Plan) अनुसार निर्माण कार्यमा प्रयोग भएका निर्माण सामाग्री तथा कार्यको गुणस्तर अनुगमन तथा परीक्षण गरी अभिलेख राखेको देखिएता पनि उपभोक्ता समितिवाट सम्पादन हुने निर्माण कार्यको लागि गुणस्तर आश्वस्तता योजना (Quality Assurance Plan) तयार भएको देखिएन । निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने निर्माण सामाग्री तथा कार्यको गुणस्तर परीक्षणको लागि नमुना छनौट प्रकृया सुधार गर्ने र उपभोक्ता समितिवाट सम्पादन गरेका कार्यको समेत उपयुक्त गुणस्तर आश्वस्तता योजना तयार गरी अनुगमनका साथै निर्माण कार्यमा प्रयोग भएको निर्माण सामाग्री र कार्यको गुणस्तर सुनिश्चित हुनु पर्दछ ।

३७ झोलुङ्गे पुल

- **झोलुङ्गे पुल निर्माणः** झोलुङ्गे पुल निर्माण परियोजना पालिकाको १३ प्रतिशत, समुदायको २ प्रतिशत र संघिय झोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रमवाट ८५ प्रतिशत लागत साझेदारीमा हुने गरेको छ । पालिकाले निम्नानुसार परियोजना लागत रु. १,२२,६७,५५२.०० भएका ३ झोलुङ्गेमा उपभोक्ता मार्फत रु. ५३,३२,४६६.०० को कार्य सम्पन्न गरेकोमा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन कार्यान्वियन भई झोलुङ्गे पुलमा लट्ठा तथा वोल्डर ग्रिप्स, स्टिल पार्ट्स लगायत सामाग्री प्रयोग भएको भिडान खुल्ने विवरण वा एकिकृत नापि किताव राखेको देखिएन । एकिकृत नापि किताव नराखेकोले पुल निर्माण गर्दा उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण भएको लट्ठा तथा वोल्डर ग्रिप्स, स्टिल पार्ट्स लगायत प्रयोग भएको सामाग्री सवै उपयोग भए नभएको एकिन हुने अवस्था रहेको छैन । पुल सम्पन्न भए पश्चात पुल निर्माणको क्रममा उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण भएको सम्पुर्ण पुल निर्माणको सामाग्री उपयोग तथा वचत सम्वन्धी खुल्ने विवरण वा एकिकृत नापि किताव अद्यावधिक राख्नु पर्ने देखिन्छ ।

पुलको नाम	**परियोना लागत**	सम्झौता मिति	सम्पन्न मिति	**उपभोक्ता समितवाट भएको कार्य**
घट्टेखोला घलेगाउँ झोलुङ्गे पुल-१ उपभोक्ता समितिवाट सम्पन्न	३९५७४०७	२०७८।१२।१०	२०८०।२।६	१४३८३६१
घट्टेखोला भुलभुले झोलुङ्गे पुल-१ उपभोक्ता समितिवाट सम्पन्न	३२१४१२९	२०७८।१२।१०	२०८०।११।२२	१४०६८२०
सेप्ली झरना झुलुङ्गे पुल-२ उपभोक्ता समितिवाट सम्पन्न	५०९६०१६	२०७८।१२।१०	२०८०।१०।१९	२४८७२८५
जम्मा	**१२२६७५५२**			**५३३२४६६**

- **झोलुङ्गे पुल अध्ययन प्रतिवेदनः** पालिकाले यस वर्ष वडा नं. ६ खोलाखर्क र वडा नं. ७ बख्रे जोड्ने मोलुङ्ग खोला झोलुङ्गे पुल निर्माणको लागि इन्टरफेस इन्जिनियरिङ प्रालि, कोटेश्वर काठमाडौंसँग सम्झौता गरी गोश्वारा भौचर नं. ४४७।०८१।३।१६ वाट रु. ५,९८,०००.०० भुक्तानी गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेको देखियो । अध्ययन प्रतिवेदन मोटरेवल लोकल रोड तथा पुल आयोजनावाट समेत कार्यन्वयन हुने गरी भेरिफाई भै २०८१।२।१३ मा अन्तिम प्रतिवेदन पेश भएकोमा झोलुङ्गे पुलको परियोजना लागत रु. ३,२०,४२,७१४.१६ रहेको छ। पालिकाले स्रोत सुनिश्चितता गरी कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ ।
- **झोलुङ्गे पुल मर्मतः** नेपाल सरकारको पन्ध्रौँ आवधिक योजनामा स्थानीय पूर्वाधार विकास तर्फको अपेक्षित उपलव्धिमा कम्तीमा ३० मिनेटको हिँडाइको फेरोभित्र पूलको सुविधा पुग्ने गरी झोलुङ्गे तथा सडक पुल निर्माण भएको हुने अपेक्षा गरेको छ । पालिकाको क्षेत्र भित्र निर्माण भएका झोलुङ्गे पुलको स्वामित्व तथा रेखदेखको जिम्मेवारी, मर्मत सम्भार मापदण्ड तथा कार्यविधि

रहेको देखिदैन। पालिकाको क्षेत्र भित्र निर्माण भएका झोलुङ्गे पुलको स्वामित्व तथा रेखदेखको जिम्मेवारी एकिन गरी निर्मित पुलको मर्मत सम्भारको आवश्यक मापदण्ड तथा कार्यविधि वनाई नागरिकको सुरक्षित तरितराउको सुनिश्चितता हुनु पर्दछ ।

३८ **स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम**

स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम तर्फ देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार रहेका छनः

३८.१ स्थानीय तहको प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ अनुसार मोलुङ्ग गाउँपालिका र विवस इन्टरनेशनल कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि., काठमाडौं विच ३६ महिना भित्र रु.११,४९,१५,४३९।५५ मा सम्पन्न गर्ने गरी २०७९।२।५ मा प्रशासकीय भवन निर्माण सम्झौता भएको थियो । कार्यविधिको वुँदा नं. १२ अनुसार गाउँपालिकाको लागि वढीमा रु. ९ करोड लागत अनुमान भएको आयोजनाको लागि ६० प्रतिशतसम्म नेपाल सरकारले वजेट उपलव्ध गराउन सक्ने उल्लेख रहेकोमा स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमवाट रु.१ करोड ५६ लाख प्राप्त भएको र वाँकी स्थानीय तहवाट खर्च भएको देखिन्छ । सम्झौता अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।८१ अन्त्यसम्म छैटौँ रनिङ्ग विलसम्म मुल्य समायोजन वापत रु. ४३,३६,९५० समेत कुल रु. १०,८८,९८,५१२।०० भुक्तानी भएको छ । निर्माण व्यावसायीलाई पेश्की रु. १ करोड १४ लाख उपलव्ध गराएकोमा रु. ३१३०६४८।०० फछ्यौंट हुन वाँकी रहेकोमा अग्रिम भुक्तानी जमानतको अवधि समेत समाप्त भएको छ । कार्यविधिमा उल्लेख भए अनुसार अनुदान प्राप्त गरी पेश्की जमानतको अवधि समेत थप गरी भवन निर्माण सम्झौता अनुसार निर्माण कार्य समयमा सम्पन्न हुनु पर्दछ ।

३८.२ मुल्य समायोजन वढी भुक्तानी

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-३१** को निर्णयले रू **१,९७७,३१०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३८.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३८.३ **सम्झौता भन्दा वढी भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-३१** को निर्णयले रू **३,०२४,५९१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३९ **ग्रामिण दूरसञ्चार कोष**

ग्रामिण दूरसञ्चार कोष परिचालन गरी स्थानीय तहको कार्यालय, वडा कार्यालय, सामूदायिक माध्यामिक विद्यालय, सामूदायिक स्वास्थ्य संस्थामा क्षमता अभिवृद्दि तथा जडान गर्न र सम्पुर्ण आधारभुत विद्यालयहरुमा कम्तिमा २० एमविपिएसको क्षमताको नन् डेडिकेटेड व्रोडव्याण्ड इन्टनरनेट सेवा जडान गरी २ वर्षसम्मको लागि महसुल उपलव्ध गराउने गरी नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरण र गाउँपालिका विच २०७८।७९ मा भएको सम्झौता भएको छ । प्राधिकरणसँग भएको सम्झौता अनुसार नन् डेडिकेटेड व्रोडव्याण्ड इन्टनरनेट सेवा जडान तथा उपलव्ध गराउन पालिका र एरोनेट प्राली, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं विच गत आर्थिक वर्ष रु. ५८,४९,०५२ को ठेक्का सम्झौता भए अनुसार यस वर्ष गोश्वारा भौचर नं. २१।०८१।३।१८ वाट फाइवर तथा सेवा शुल्क वापत प्राधिकरणवाट प्राप्त रु. ४०,४२,३०८.०० भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले सम्झौता अनुरुप मातहत कार्यालयमा नन् डेडिकेटेड व्रोडव्याण्ड इन्टनरनेट सेवा प्रवाह भएको, दोहोरो खर्च नभएको र दूरसञ्चार प्राधिकरणले तोकेको दरमा अन्य सेवाग्राहिलाई समेत उपलव्ध गराएको सुनिश्चितता गर्नु पर्दछ ।

४० **त्रुटि सच्याउने दायित्वको अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७४ को नियम ११७ मा सार्वजनिक निकायले सम्पन्न भएको निर्माण कार्य, आपूर्ति गरिएको मालसामान वा प्रदान गरिएको सेवा स्वीकार गर्दा सोको प्रतिवेदन तयार गर्ने पर्ने र नियम १२५ मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन वमोजिम भएमा कार्य सम्पन्न स्वीकृत गरी निर्माण व्यावसायीलाई समेत कार्यसम्पन्न प्रमाणपत्र दिनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले सञ्चालन गरेको सार्वजनिक निर्माणका कार्यहरुमा त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि भित्र रहेका निर्माण योजनाको विवरण अद्यावधिक नगर्नुका साथै सम्पन्न भएको कार्यको स्वीकार प्रतिवेदन तयारी वेगर सम्पन्न प्रतिवेदन स्वीकृत गरेको देखियो । पालिकाले त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि भित्र रहेका निर्माण योजनाको विवरण तयार गरी देखिएका त्रुटि निर्माण व्यवसायीलाई सुधार गर्न लगाई नियमावलीको व्यवस्था अनुसार कार्यसम्पन्न प्रमाणपत्र स्वीकृत हुनु पर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन हुनु पर्दछ ।

४१ **पाँच सैयाको अस्पताल निर्माण**

मोलुङ्ग गाउँपालिका, वडा नम्वर २, रामपुरमा पाँच सैयाको अस्पताल निर्माणको लागि आर्थिक वर्ष २०७७।७८ मा एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम(संघीय)वाट लागत अनुमान रु. ६,२०,५०,८०६।१४ को निर्माण कार्यको लागि न्यू ड्रायगन/विजि कन्स्ट्रक्सन जेभि, चौरिदेउराली (६०८०३१७२१) सँग रु. ४,३२,६६,२६५।१८ मा २०७९।११।३० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी २०७८।३।२४ मा निर्माण सम्झौता भई २०७८।३।२४ मा रु. ३७ लाख पेश्की उपलव्ध गराएकोमा २०८१।३।५ मा व्याज समेत रु ४६,२५,०००।०० असुल गरी दाखिला गरेको देखियो । पालिकाले स्वास्थ्य चौकी रामपुरमा अत्याधुनिक प्रयोगशाला एवं प्रसुती केन्द्र र सिर्जित फोहोरमैला ब्यवस्थापन स्थल निर्माण कार्यक्रमको लागि आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रु ७० लाख संघीय विषेश अनुदान प्राप्त गरेकोमा कार्यान्वियन गरेको देखिएन । लेखापरीक्षण अवधिसम्म निर्माण कार्यको अवधि समाप्त भैसकेकोमा म्याद थप नभएको र निर्माण सम्वन्धमा पालिकाले कुनै निर्णय गरेको देखिदैन । निर्माण अवधि समाप्त भएको र स्थलगत रुपमा निर्माण कार्य नभएको अवस्थामा सम्झौताका शर्तको पालना गर्नु पर्दछ ।

४२ **सेप्लि झरना पर्यटकिय पूर्वाधार विकास**

सेप्लि झरना पर्यटकिय पूर्वाधार विकासः परियोजना प्रतिवेदन अनुसार परियोजना लागत मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु.२,४९,६९,६३५।३५ (कन्टिन्जेन्सी वाहेक)हुने अनुमान गरेकोमा विगतदेखि यस आर्थिक वर्षसम्म भएका कार्य निम्नानुसार रहेको देखिएको छ। पालिकाले हालसम्म परियोजना अनुसार सम्पन्न भएका कार्यको एकिकृत रुपमा नापि किताव तयार गरेको देखिएन । सम्पन्न भएको कार्यको परियोजना प्रतिवेदन अनुसारको एकीकृत नापि किताव व्यवस्थित गरी सम्पादन भएको कार्य गुणस्तरिय रुपमा सम्पन्न भएको सुनिश्चितता हुनु पर्दछ ।

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	कामको विवरण	निर्माण व्यावसायी	कार्यको	
				सम्झौता रकम	खर्च
१	२०७७।७८	सेप्ली झरना फाउन्डेसन	उपभोक्ता समिति	१००००००	९४०००००।००
२	२०७८।७९	झोलुङ्गे पुल पेश्की(३०%)	उपभोक्ता समिति	२२९१२९४	६८७३८८।१२
३	२०७८।७९	सेप्ली प्रतिक्षालय	उपभोक्ता समिति	१४४०००	१४४०००।००
४	२०७८।७९ २०७९।८०	ट्रस ब्रिज सामान खरिद	लुम्बिनी ईन्जिनियरिङ्ग वर्क्स प्रा.लि	१०५०३८३	१०५०३८२।९३
५	२०७९।८०	लागत अनुमान रु. ६३१५८६१।०० को कार्य	शिव दुती निर्माण सेवा	४६८४२७२	४५५८०७४।३०
६	२०८०।८१	लागत अनुमान रु. १०८७८०२८।५४ को पहुँच सडक तथा विभिन्न कार्य	सुनुवार कन्स्ट्रक्सन	१०७००२३३	९६६४२६७।००

४३ उपभोक्ता समिति

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा सामान्यत डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिकावाट स्वीकृत भएको लागत अनुमान र उपभोक्ता समितिसँग भएको सम्झौता अनुसार सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गरेका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन । पालिकाले हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्यको लागि प्रतिशपर्धात्मक खरिद विधि अवलम्वन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

गो.भौ.नं.	आयोजना	सम्झौता	उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी	व्यहोरा
९४।०८१।३।७	सेप्लि वागादिप खोला सडक निर्माण	२०४२३६५.८५	१८२३९३०	सडक खन्ने तथा ग्याविन जालिको कार्य गर्ने
१११।०८१।३।२१	टङ्क खिम्ली सडक निर्माण	१०७३५९६	९४३४८२	सडक खन्ने तथा ग्याविन जालिको कार्य गर्ने

४४ रेडक्रससँगको सहकार्यमा खानेपानी आयोजना

गाउँपालिका पूँजिगत तर्फ निम्नानुसार रु.१,४५,५१,१७७.०५ लागत र साझेदारी भएको गडीभुलभुले, मोलुङ्ग ३ र ५ को खानेपानी योजना निर्माण गर्न पालिका र रेडक्रस विच २०८०।६।२६ मा भएको सम्झौता अनुसार गाउपालिकाले गो. भौ. नं. ७।०८०।१०।१५ वाट गोविन्द हार्डवेयर सप्लायर्स प्रा.लि.सँग रु. ४,९९,६८६.०० को सिमेन्ट, गो.भौ.नं. १०।०८०।१०।१६ वाट कमला पोलिथिन एण्ड प्लाष्टिक ईण्डष्ट्रिज प्रा. ली.सँग रु. २४,९५,४९१.९५ र गो.भौ.नं. १५।०८१।३।२१ वाट दक्षिणकाली प्लाष्टिक ईण्डष्ट्रीज प्रा.लि.सँग रु.८,७४,२९३.८८ को विभिन्न साइजको पाइप समेत रु. ३८,६९,४७१.८० को सिमेन्ट तथा पाईप खरिद गरी हस्तान्तरण

गरेको देखियो । पालिकासँग भएको सम्झौता अनुसार निर्माण कार्य सम्पन्न भई २०८१।२।४ मा सार्वजनिक लेखापरीक्षण गराई २०८१।२।२२ मा रेखदेख, मर्मत सम्भार, सेवा सञ्चालन लगायतका व्यवस्थापकिय कार्य समेतको जिम्मेवारी उपभोक्ता समितिको हुने गरी खानेपानी योजना हस्तान्तरण भएको देखियो । हस्तान्तरण भए अनुसार रेखदेख, मर्मत सम्भार, सेवा सञ्चालन लगायतका व्यवस्थापकिय कार्य समेतको जिम्मेवारी उपभोक्ता समितिवाट भए नभएको सम्वन्धमा पालिकाले अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

क्र.सं.	**सहलगानी कर्ता**	**लागत अनुमान**	**निर्माण सम्पन्न लागत**
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	८२,९७,९४६.५७	७०,०७,८२४.३७
२	गाउँपालिका	४०,३०,४३८.८०	३८,३७,६३५.८९
३	जनश्रमदान	२२,२२,७९१.६९	२४,१३,२७६.६९
जम्मा रकम		**१,४५,५१,१७७.०५**	**१,३२,५८,७३६.९५**

४५ **संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण**

पालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण कार्य गरे बापत परामर्शदाता ईन्जिनियरिङ एड्भाईजरी प्रा.लि. लाई रु. ४,९१,४३७।०० भुक्तानी दिएको छ । यस सम्बन्धी श्रेस्ता परीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोराहरु देहायनुसार छनः

क) सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२ अनुसार अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट तोकिएको प्रक्रिया पुरा गरी परामर्श खर्चको लागत अनुमान तयार गरी नियम १४ बमोजिम स्वीकृत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नियमावलीको नियम ६९ बमोजिम परामर्श खरिदको कार्य क्षेत्रगत शर्त तयार गरी नियम ७२ बमोजिम २० लाखसम्मको परामर्श सेवा मौजुदा सुचिमा रहेको परामर्शदातासँग आर्थिक तथा प्राविधिक प्रस्ताव माग गरी गुणस्तर तथा लागत विधि अनुसार छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उल्लेखित कार्य गर्न कार्यालयको जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण खुलाई उक्त कार्य परामर्शदाता मार्फत गर्नुपर्ने पुष्टयाई पेश गरेको पाइएन । साथै खर्चको लागत अनुमान तथा कार्य क्षेत्रगत शर्त समेत तयार नगरी परामर्शदातासँग स्वीकृत बजेट बमोजिमको रकम सम्झौता गरी भुक्तानी दिएको पाइयो । नियमावलीमा भएको व्यवस्था विपरित लागत अनुमान समेत तयार नगरी परामर्शदाता मार्फत सोझै खरिद गरेको नियमसम्मत देखिएन ।

ख) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा शाखा तथा महाशाखा रहेको संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था रहेको छ । साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(४) मा कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्दा सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको श्रोत समेत विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी कर्मचारी दरबन्दी थप गरी ६९ जना कर्मचारीको दरबन्दी सभाबाट स्वीकृत गरेको देखियो । यसरी थप दरबन्दी प्रस्ताव गर्दा सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको श्रोत विश्लेषण गरेको देखिएन र उक्त थप दरबन्दी प्रदेश निजामति किताबखानामा समेत दर्ता गरेको पाइएन । पालिकाले सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको स्रोतलाई व्यवस्थित तवरले विश्लेषण गरी आर्थिक क्षमता, बजेट स्थिति, र भविष्यका खर्च अनुमानलाई ध्यानमा राखेर खर्चको व्यावहारिकता सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

४६ **पदाधिकारी अनुगमन खर्च**

गाँउ तथा नगरसभाका सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को अनुसूची १ (क) अनुसार मासिक सुविधा वापत पालिका अध्यक्षले रु. १००००, उपाध्यक्षले रु. १००००, वडाध्यक्षले रु. ४००० र कार्यपालिका सदस्यले रु. २००० स्थानीय तहमा अनुगमन गरे बापत अनुगमन भत्ता पाउने व्यवस्था रहेको छ । अनुगमन भत्ता भुक्तानी लिंदा मासिक रुपमा अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा ऐनको व्यवस्था बमोजिम मासिक रुपमा अनुगमन प्रतिवेदन समावेश नगरी उपाध्यक्ष, वडाअध्यक्ष र कार्यपालिका सदस्य समेत १४ जनालाई अनुगमन भत्ता रु. ६०००००।०० भुक्तानी गरेको छ । ऐनमा भएको मासिक रुपमा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था पालना नगरी अनुगमन खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	६,००,०००

४७ **निजी सचिव तथा कानूनी सल्लाहकार**

कोशी प्रदेश अन्तर्गत स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) को दफा ३(३) अनुसार गाँउपालिकाको हकमा अध्यक्ष र उपाध्यक्षले पालिकाको राजस्व र आन्तरिक आय एंव कार्यालयको कार्यवोझ समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम १/१ जना कर्मचारीलाई निजि सचिवको रुपमा राख्न सक्ने र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(८) मा तोकीएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ती गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाको आन्तरिक आम्दानी रु. २१ लाख ५१ हजार मात्र भएकोमा पालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्षको निजि सचिवका रुपमा क्रमस श्री लोकप्रिय सुनुवारलाई मासिक रु.३०,०००।- र श्री मेनुका दाहाललाई मासिक रु.२५,०००।- दिने गरी नियुक्ति गरी वर्षभरीमा रु. ७,१५,०००।- भुक्तानी गरेको देखिन्छ । साथै पालिकाले कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम १ जना कानूनी सल्लाहकारको रुपमा श्री चन्द्रमणी अधिकारीलाई नियुक्त गरी पौष देखि असार सम्म रु. १२००० का दरले रु. ८४०००.०० भुक्तानी गरेको छ । पालिकाको आन्तरिक आय तथा स्वीकृत कर्मचारी दरवन्दी समेतलाई विचार गरी निजि सचिव तथा कानूनी सल्लाहकार राख्नु पर्दछ ।

४८ **स्थानीय भत्ता**

सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको चलानी नं २१७ मिति २०७४।१।२५ मा जारी गरेको परिपत्रमा नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७४।१।२१ को निर्णयानुसार सबै निकायहरुमा एकरुपता कायम हुने गरी स्वीकृत दरबन्दी भित्र करारमा रहेका व्यक्तिहरुलाई मात्र आर्थिक वर्ष २०७४।७५ बाट लागु हुने गरी कम्तिमा ६ महिना करार सेवा गरेमा सालबसाली रुपमा एक महिनाको आधारभुत पारिश्रमिक बराबरको चाडपर्व खर्च र सालबसाली रुपमा एक पटक चैत्र महिनामा पोशाक भत्ता मात्र पाउने व्यवस्था गरी करार सम्झौता गर्न हुन निर्देशन गरेको छ । उक्त परिपत्र अनुसार करारमा कार्यरत स्विकृत दरबन्दि भित्र करारमा कार्यरत कर्मचारिलाई स्थानिय भत्ता दिन मिल्ने देखिदैंन । पालिकाले करार तर्फका विभिन्न ५० जना कर्मचारीलाई स्थानीय भत्ता वापत यस वर्ष रु. १४८४६४०।०० खर्च भुक्तानी गरेको छ। यसरी परिपत्र विपरित करारका कर्मचारीहरुलाई सम्झौता गरी स्थानीय भत्ता भुक्तानी गरेको रकम नियम सम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१४,८४,६४०

४९ **बैठक भत्ता कर कट्टी** (४७१-२०८१-३-१९):

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, ८८, ८९ अनुसार भएको कारोबारको भुक्तानी गर्नुपूर्व नियमानुसार अग्रीम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक विकास समितिको विभिन्न मितिको बैठक भत्ता बापत रु. ७७०००।– भुक्तानी गरेकोमा नियमानुसार रु. ११,५५०।- कर कट्टी गर्नुपर्नेमा रु. ७७००।– मात्र कर कट्टी गरेकोले घटी कर कट्टी भएको रकम रु. ३,५००।- असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	३,५००

५० **इन्धन खर्चको मापदण्ड**

सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०७५ मा सवारी साधनको इन्धन, मर्मत खर्चमा एकरुपता ल्याउन निश्चित मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न शिर्षकमा रु. ३२ लाख बजेट विनियोजन गरी रु. २४९७३२८/- इन्धन खर्च गरेको छ । पालिकाले इन्धन खर्चको मापदण्ड तयार गरेको छैन भने सवारी साधन अनुसार वार्षिक इन्धन खर्च र उपयोगको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राखेको छैन । नमुना आधारमा भौचर छनौट गरी भौ नं. ४६८- ०८१।३।१९ मा इन्धन खर्च रु. १४७९२३।– मध्ये कुल ६४९ लिटर डिजेल खरिद भएको कुपन परीक्षण गर्दा गाडी नं. ६५९५ ले २०८१।२।१७ देखी २०८१।३।१४ को अवधी भित्र ३७४ लिटर प्रयोग गरेको र गाडी नं. ४१८२ ले २०८१।२।२० देखी २०८१।३।१० सम्मको अवधी भित्र २७८ लिटर डिजल प्रयोग गरेको पाइयो । इन्धन खर्चलाई मितव्ययी बनाउन कार्यसञ्चालन निर्देशिका तयार गरी पदाधिकारी तथा कर्मचारीको इन्धनको कोटा निर्धारण गर्नु पर्दछ । साथै सवारी साधन अनुसार वार्षिक इन्धन खर्च र उपयोगको विवरण खुल्ने गरी अभिलेखाङ्कन गरी इन्धन खर्च नियन्त्रण गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिएको छ ।

५१ **मर्मत खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १३(५) मा सार्वजनिक निकायले कुनै मालसामान मर्मत गर्दा सम्बन्धित विशेषज्ञबाट लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी सवारी साधन तथा मेशिनेरी औजार मर्मत गर्दा म.ले.प.फा.नं. ४१४ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यस वर्ष सवारी साधन मर्मतमा रु. २३३१९४०।०० र मेशिनरी औजार मर्मतमा रु. २७८६९९।०० खर्च गरेकोमा अधिकांश सवारी साधन तथा मेशिन औजार मर्मत गर्दा लागत अनुमान तयार गर्ने नगरेको, मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम एकिकृत सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणाली मार्फत तयार नगरेको तथा मर्मत तथा संरक्षण अभिलेख खाता प्रयोग गरेको पाइएन । पालिकले सवारी साधन तथा मेशिनरी मर्मतमा खर्च गरेको रकमको सवारी साधन अनुसार मर्मतको अवस्था देखिनेगरी मर्मत अभिलेख राखेको छैन । यसवाट यस्ता साधन विस्थापित तथा लिलाम गर्दा साथै वित्तिय विवरणमा वास्तविक मुल्य लेखाङ्कन गर्न समस्या हुने देखिन्छ । नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नु पर्दछ ।

५२ **सुचना प्रकाशन खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को निमय ८५ अनुसार लागत अनुमान रु. १० लाख सम्मको निर्माण कार्य वा मालसामान र ५ लाख सम्मको परामर्श सेवा वा अन्य सेवा सोझै खरिद गर्न सकिने, नियम ८४ अनुसार निर्माण कार्य, मालसामान वा जुनसुकै सेवा खरिद गर्नु पर्दा रु. १० लाख भन्दा वढी भएमा सिलवन्दी दरभाउपत्र र दफा ३१ अनुसार रु. २० लाख भन्दा वढी भएमा खुल्ला वोलपत्रको माध्यमवाट खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न खरिद कार्यको सूचना प्रकाशन गर्दा उल्लेखित अनुसार प्रतिस्पर्धात्मक खरिद विधि प्रयोग नगरी निम्नानुसार सोझै एजेन्सी मार्फत सुचना प्रकाशन गरी पेश भएको अलग अलग दररेटका आधारमा रु. ११,८६,८७०।- खर्च लेखेको देखियो । वार्षिक रुपमा सम्पादन हुने एकै प्रकृतिको कार्यलाई एकमुष्ट लागत अनुमान तयार गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली अनुसार प्रतिस्पर्धात्मक खरिद विधि अवलम्वन गरी खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नु पर्दछ।

भौ नं. र मिति	**एजेन्सीको नाम**	**दर**	**छुट**	**सि. सि.**	**पत्रिका**	**कुल भुक्तानी**
२०३-०८०।११।४	मेलोडी इन्टरनेश्नल	१४५०	१५ प्रतिशत	२२०	हिमालयन टाइम्स	३०६३९८
२०३-०८०।११।४	मेलोडी इन्टरनेश्नल	१४००	१५ प्रतिशत	५५	आर्थिक टाइम्स	७३९५८
१८३-०८०।१०।२३	एल मिडिया सोलुसन प्रा. ली.	१४००	१५ प्रतिशत	६५	आर्थिक टाइम्स	८७४०५
१८३-०८०।१०।२३	एल मिडिया सोलुसन प्रा. ली.	१४००	१५ प्रतिशत	५०	मध्यान्ह	६७२३५
३०२-०८०।७।२४	अरल मिडिया सोलुसन	१५००	नभएको	५२	कारोबार	८८१४०
३९०-०८१।२।२९	टिबिआई पब्लिकेशन	१५००	१५ प्रतिशत	६४	कारोबार	९२२०८
३९०-०८१।२।२९	स्मार्ट क्रिएटिभ मिडिया प्रा.ली.	१४००	२५ प्रतिशत	५०	मध्यान्ह	५९३२५
३९०-०८१।२।२९	टेक मिडिया एजेन्सी प्रा.ली.	१४५०	२५ प्रतिशत	५५	हिमालयन टाइम्स	६७५८८

५३ **स्टेशनरी सामग्री खरिद**

पालिकाले ठेक्का नं. MOLUNGRMSQPS 05-080/81 वाट सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट कुन्तादेवी सप्लायर्स प्रा.ली. मार्फत स्टेसनरी खरिद गरि रु. ९,५९,३६९।– भुक्तानी गरेको छ ।यस सम्बन्धी परिक्षण गर्दा देखिएका व्यहोराहरु देहायअनुसार छ ।

क) लागत अनुमान – मसलन्द तथा स्टेशनरी सामाग्रीको ६५ आइटमको ३ वटा फर्मबाट दररेट लिई त्यसको औसत अंक मूल्य अभिवृद्धि कर सहित रु. १८,१६,१०७।७५ को लागत अनुमान तयार गरेको छ । कार्यालयले अघिल्लो वर्षको खरिद मूल्यलाई पनि समावेश गरी औसत दर तयार गर्नुपर्नेमा तदनुरुप गरेको छैन ।

ख) सामाग्री आपूर्ति- पालिकाले स्टेसनरी खरिद मध्ये ५ वटा दरभाउपत्र पेश हुन आएकोमा ४५.२२ प्रतिशत घटी दरमा मूल्य अभिवृद्धि कर सहित रु. ९,९४,८५७।६८ को पहिलो घटी कवोलकर्ता कुन्तादेवी सप्लायर्स प्रा.ली. ओखलढुंगा (६०६६४५४८७) संग ४५ दिन भित्र सामाग्रीहरु आपूर्ति गर्ने गरि २०८०।११।८ मा सम्झौता गरेको छ । आपूर्तकले सम्झौताको शर्त बमोजिम देहाय

अनुसार रु. १७,२३२।५० बराबर मूल्यको न्यून कबोल गरेको सामाग्री आपूर्ति गरेको छैन । शर्त वमोजिम सामान आपुर्ति नगरेकोमा कुनै कारवाही गरेको देखिएन ।

सि. नं.	विवरण	परिमाण	लागत मूल्य	ठेक मूल्य रु	रकम
४७	स्पाइरल नोटबुक ए४ साईज हार्ड कभर २५० पृष्ठ	१५०	१५०	१०	१५००
५१	रेजिस्टर २०० पृष्ठ हार्ड कभर	१००	४६१.६७	५	५००
५७	ताल्चा डबल लकिङ्ग ६५ एमएम	२०	३५६.६७	३५०	७०००
६४	कम्प्यूटर क्लिनर २०० एम एल	२५	४५०	२५०	६२५०
जम्मा					**१५२५०**
मु.अ.कर					**१९८२.५०**
कुल जम्मा					**१७२३२.५०**

ग) एकिकृत सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणालीमा आम्दानी – पालिकाले ठेक्का मार्फत खरिद गरेका मसलन्द तथा स्टेशनरी सामाग्रीको ६५ आइटमहरु एउटै पाना लेजरमा एकमुष्ठ खरिद रकम रु. ८,८०,४०५।– को १ इकाई भनि आम्दानी गरेको छ । उक्त लेजरबाट खर्च भएको सामाग्री जिन्सी अभिलेखमा खर्च तथा वाँकी मौज्दात जनाउन नमिल्ने भएकोले जिन्सी व्यवस्थापनको नियम अनुसार एकिकृत सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणालीबाट आईटम वाइज जिन्सी आम्दानी खर्चको अभिलेख राख्ने व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

घ) आवश्यक्ता पहिचान यथार्थ परक नभएको – पालिकाले ठेक्का प्रकृयाद्वारा स्टेसनरी मसलन्द खरिद गरे पछि देहाय अनुसार ठेक्का दरभन्दा बढी दरमा सोही सामानहरु खरिद गरेको देखियो । पालिकामा मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री शिर्षकमा रु. २९,१८,०००।- बजेट विनियोजन भएकोमा रु. १८,१६,१०७।७५ को मात्र लागत अनुमान तयार गरेको छ । पालिकाले माग संकलन गर्दा सामाग्रीहरुको आवश्यकता पहिचान यथार्थ परक नभएकोले ठेक्कामा माग भएको परिमाण भन्दा बढी परिमाणमा खरिद गरेको पाइयो । यसरी थप परिमाणमा खरिद गर्दा पालिकालाई देहायअनुसार रु. १,२७,४०७.५० थप व्ययभार पर्न गएको छ ।

आपूर्तिकर्ता	खरिद मिति	विवरण	परिमाण	खरिद दर	ठेक्काको दर	फरक दर	फरक रकम
एपेक्स कम्प्यूटर अर्डर एण्ड सप्लायर्स	२०८१।३।१८	टोनर कार्टिज	१५० थान	७००	२०	६८०	१०२०००
डेभियन इन्टरप्राइजेज	२०८१।२।१८	फोटोकपी पेपर	५० रिम	७००	५९५	१०५	५२५०
डेभियन इन्टरप्राइजेज	२०८१।२।१८	कोब्रा फाइल	४५० थान	५०	४०	१०	४५००
डेभियन इन्टरप्राइजेज	२०८१।२।१८	इन्डेक्स फाइल	२० थान	३००	२५०	५०	१०००
जम्मा							**११२७५०**
मू.अ.कर.							**१४६५७.५०**
कुल जम्मा							**१२७४०७.५०**

५४ **खर्चको पुष्टयाई** (४७६-२०८१-३-२०):

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) बमोजिम कार्यालयले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा खर्चलाई पुष्ट्याई गर्ने आधार प्रमाण कागजात संलग्न गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्दछ । पालिकाले कार्यालय सहयोगी मनोहर बानीयाको पानी तथा बिजुली शिर्षकको पेश्की रु. १,००,०००।– फर्स्यौटको श्रेस्ता परीक्षण गर्दा देहायका मोबाइल नम्बरमा रु. ४५०००।– रिचार्ज गरेको बिल पेश गरी खर्च भुक्तानी गरेको छ । उक्त खर्चको निर्णय तथा आधार प्रमाण पेश हुन नआएकोले खर्च पुष्ट्याँई हुने प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा असुल हुनुपर्ने रु.

मोबाइल नम्बर	रिचार्ज रकम
९८४११९५४५०	५०००
९८५१२२०९५७	५०००
९८४३४३४०२७	५०००
९८५२८४०५०१	५०००
९८५२८४०५०२	५०००
९८५२८४०५०५	५०००
९८४१९७२६५१	५०००
९८४१३२८१३८	५०००
९८५२८४१५५०	५०००

प्रमाण पेश नगरेको	४५,०००

५५ **थप जरिवाना** (२६०-२०८०-११-२४):

प्रदेश नं १, सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड कार्यविधि र मितव्ययिता सम्वन्धि निर्देशिका २०७५ मा विभिन्न सेवा शुल्क तथा महशुल तोकिएको समयमानै भुक्तानी गरि छुट सुविधा लिने तथा जरिवाना नतिर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सवारी साधनको बिमा तथा नविकरण खर्च भुक्तानी गर्दा देहायका मोटरसाइकलको नविकरण तथा कर रकम भुक्तानी गर्दा रु. ८२००।– थप जरीवाना भुक्तानी गरेको छ । बजेट सुनिश्चित भएको अवस्थामा समेत ढिलाई गरी कर भुक्तानी गर्नाको कारण खुलाई जरीवाना बापतको रकम जिम्मेवार व्यक्तीबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

गाडी नम्बर	जरीवाना रकम
प्रदेश-०३-०२-००१-ब-०२०१	४१००
बागमती प्रदेश-०२-००१-ब-३८३३	४१००
जम्मा	**८२००**

असुल गर्नुपर्ने	८,२००

५६ **शिर्षक फरक पारी खर्च**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को नियम ७२(२) मा गाँउपालिका तथा नगरपालीकाले नेपाल सरकारले निर्धारण गरे वमोजिमको आय र व्ययको बर्गिकरण तथा खर्च शिर्षक सम्वन्धी व्यवस्था अवलम्वन गर्नुपर्ने र दफा ७३(७) मा कार्यपालिकाले सभावाट स्विकृत सिमा र शिर्षक वाहिर गई बजेट खर्च गर्न पाउने छैन भन्ने व्यवस्था छ। खर्चको नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले देहाय वमोजिम शीर्षक फरक पारी रु.३,३०,७८८.०० खर्च गरेको छ । शीर्षक फरक पारी खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

भौ नं. र मिति	खर्च लेखिएको वजेट शिर्षक	खर्च भएको विवरण	भुक्तानी रकम
३९१-०८१।२।२९	सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार भाडा	फर्निचर मर्मत खर्च	६७५७४
४२५-०८१।३।१२	अतिथि सत्कार खर्च	सवारी साधन मर्मत	३७४७२
५०३-०८१।३।२३	आ.व.२०७९/८० को बाँकी भुक्तानी मलेप फा.नं.२२१ बमोजिमका कार्यक्रम	त्रिपाल खरिद	१२५५५२
५१२-०८१।३।२४	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद	विविध खर्च	२९०००
५१४-०८१।३।२४	सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार भाडा	मसलन्द खरिद	७११९०
जम्मा			**३३०७८८**

अनियमित भएको	३,३०,७८८

५७ **कार्यक्रम कर बिजक** (४२८-२०८१-३-१३):

सम्झौता अनुसार कार्य सम्पन्न गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ अनुसार रु. २० हजार भन्दा वढीको कारोवार हुने भएमा मूल्य अभिवृद्धि कर विजक जारी गर्नु पर्ने र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, ८८, ८९ अनुसार अग्रीम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले भिजन नेपाल मिडिया ग्रुप प्रा.लि.लाई मूल्य अभिवृद्धि कर विजक समावेश नगरी निजले अन्य फर्म तथा व्यक्तिको विल भरपाई पेश गरेको आधारमा रु. १,९५,०००.०० मा अग्रिम कर रु. ७,१११.०० कट्टी गरी भुक्तानी गरेको देखियो । नियमानुसार भ्याट विजक जारी नगरेको नियमसम्मत नदेखिनुका साथै १५ प्रतिशत मध्ये छुट रु. २२१३९ असुल गर्नु पर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	२२,१३९

५८ **भ्रमण खर्च व्यवस्थापन**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ३(४) अनुसार भ्रमण आदेशमा आदेश गर्ने पदाधिकारीले अनुसूची १ मा उल्लेखित भ्रमणको स्थान, उद्देश्य, अवधि, भ्रमण गर्ने साधन लगायतका व्यहोरा स्पष्ट उल्लेख गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको र भ्रमण पश्चात भ्रमणको उद्देश्य, सम्पादित मुख्य काम, सिकाइ तथा उपलब्धि, सारांश तथा सुझावहरु लगायत उल्लेख गरी भ्रमण प्रतिवेदन(म.ले.प. फारम ९०९) पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । भ्रमण तथा अनुगमन मुल्याङ्कन शिर्षकमा पालिकामा रु. २९,६०,६२६.०० र ८ वडामा को रु. ३ लाखका दरले रु. २४,००,०००.०० समेत रु. ५३,६०,६२६.०० खर्च गरेको देखियो । यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छः

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ३(४) अनुसार भ्रमण आदेशमा आदेश गर्ने पदाधिकारीले अनुसूची १ मा उल्लेखित भ्रमणको स्थान, उद्देश्य, अवधि, भ्रमण गर्ने साधन लगायतका व्यहोरा स्पष्ट उल्लेख गरेको देखिएन,

• भ्रमण पश्चात भ्रमण प्रतिवेदन(म.ले.प. फारम ९०९) मा कार्यालय सम्बन्धी काममात्र उल्लेख गरी स्पष्ट रुपमा भ्रमणको उद्देश्य, सम्पादित मुख्य मुख्य काम, सिकाइ तथा उपलब्धि, सारांश तथा सुझावहरु लगायत उल्लेख गरेको देखिएन,

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम २१ वमोजिम भ्रमण अभिलेख खाता (म.ले.प. फारम ९०८) र पारिवारिक दैनिक भ्रमण भत्तासम्बन्धी अभिलेख (म.ले.प. फारम ९०६) राखेको देखिएन ।

• पालिकामा हाजिरी व्यवस्थापनका लागि डिजिटल हाजिरी प्रयोग नगरेको, मासिक रुपमा ३ वटा सम्म भ्रमण खर्च लेखेको तथा भ्रमण अभिलेख खाता (म.ले.प. फा.नं. ९०८) समेत तयार नगरेको ।

• पदाधिकारी भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्दा प्रदेश कानूनमा उल्लेख भए भन्दा १० प्रतिशत थप दरमा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको ।

• पदाधिकारीहरुलाई आन्तरिक वडा अनुगमन गरेको समेत भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको ।

• पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई भ्रमण खर्च गर्दा विविध खर्च समेत भुक्तानी गर्ने गरेको ।

• दोहोरो हुने गरी पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई विभिन्न बैठक तथा कार्यक्रममा उपस्थित भएको दिनको समेत भ्रमण खर्च भुक्तानी भएको ।

उल्लेखित अवस्थाले पालिकाले गरो अनुगमन तथा भ्रमण खर्च मितव्ययीता र वास्तविकताको यकिन हुन सकेन । पालिकाले अनुगमन तथा भ्रमण खर्चलाई मितव्ययी बनाउनु पर्दछ ।

५९ **असम्बन्धित व्यक्तिको भ्रमण खर्च भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले कार्यालय सँग असम्बन्धित देहायका व्यक्तिहरुलाई भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेकोमा भ्रमणको स्पष्ट कारण र प्रयोजन खुलाएको पाइएन साथै निवेदकहरुले भ्रमण खर्च यस पालिकाले व्यहोर्नुपर्ने भनी प्रमाण संलग्न गरेको देखिएन । अन्य सरकारी कार्यालयको खर्च मन्त्रालयका स्वीकृती बेगर पालिकाबाट खर्च गरिएको रकम दोहोरो भए नभएको एकिन गर्नुपर्ने र भ्रमण खर्च भुक्तानी दिनुपर्ने आधार प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

भौ नं	भ्रमण गर्ने कर्मचारी	कार्यालय	भ्रमण अवधी	भ्रमण खर्च
४१४-०८१।३।६	शा.अ. अजम्बर राई	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय, काठमाण्डौ	२०८१।१।१४-२०८१।१।२०	१६९००
५०६-०८१।३।२४	ध्यानविर राई	प्रदेश लेखा इकाई कार्यालय, ओखलढुंगा	२०८१।२।२३- २०८१।२।२९	१००००
५१६-०८१।३।२४	दिप कुमार घिमिरे	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ओखलढुंगा	२०८१।२।२५- २०८१।२।३१	५१००
५१६-०८१।३।२४	रोजन खत्री	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, ओखलढुंगा	२०८०।१०।१२- २०८०।१०।१६	५१००
५१६-०८१।३।२४	रुद्र बोगटी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ओखलढुंगा	२०८१।३।२- २०८१।३।६	५१००
जम्मा				**४२२००**

प्रमाण पेश नगरेको	४२,२००

६० **बैठक बसेको दिन भ्रमण भत्ता भुक्तानी**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ७ (११) मा सरकारी कामको सिलसिलामा भ्रमणमा रही दैनिक भ्रमण भत्ता उपभोग गर्ने कर्मचारी तथा पदाधिकारीले दैनिक भत्ता उपभोग गरेको अवधिभर फिल्ड भत्ता, बैठक भत्ता, स्थानीय भत्ता नपाउने व्यवस्था गरेको छ । साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने उल्लेख छ । लेखापरीक्षणको क्रममा नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले देहायका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई निम्नानुसार अनुगमन तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा विभिन्न विषयगत समिति, वडा समितिको बैठकमा उपस्थित भएकै मितिमा समेत अनुगमन तथा भ्रमण खर्च दोहोरो भुक्तानी दिएको पाइयो । पालिकाले थप एकिन गरी यस प्रकृतीको दोहोरो खर्च लेखेको रकम भुक्तानी दिने व्यक्तिलाई समेत जिम्मेवार बनाई असुल गर्नुपर्ने रु.

पदाधिकारी/ कर्मचारीको नाम, पद	बैठक मिति	भ्रमण अवधि	भ्रमण स्थान	वैठकको विवरण	भ्रमण खर्च भुक्तानी रकम
वडाअध्यक्ष हेम बहादुर सुनुवार	२०८०।४।४	२०८०।४।३-२०८०।४।९	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
कृषि प्राविधिक सन्तोष धमला	२०८०।५।८	२०८०।५।६-२०८०।५।१२	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
कृषि प्राविधिक सन्तोष धमला	२०८१।२।४	२०८१।२।१-२०८१।२।७	ओखलढुंगा	वडा समिति	८५००
वडाअध्यक्ष हेम बहादुर सुनुवार	२०८१।१।७	२०८१।१।५-२०८१।१।११	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
वडा सदस्य बुद्दिमाया वि.क.	२०८१।१।७	२०८१।१।५-२०८१।१।११	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
का.वा. वडाअध्यक्ष दिपेन राई	२०८०।११।११	२०८०।११।९-२०८०।११।१५	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
का.स अर्जुन कुमार बनिया	२०८१।१।२५	२०८१।१।२-२०८१।१।२६	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
का.स अर्जुन कुमार बनिया	२०८०।९।२६	२०८०।९।२४-२०८०।९।३०	ओखलढुंगा	वडा समिति	७५००
का.स तिलक वहादुर कार्की	२०८०।१०।२५	२०८०।१०।२४-२०८०।११।१	ओखलढुंगा	वडा समिति	७२५०
वडा सदस्य नानि वहादुर तामाङ	२०८०।१०।२	२०८०।१०।१-२०८०।१०।४	ओखलढुंगा	वडा समिति	४९००
वडा सदस्य मान वहादुर तामाङ	२०८०।९।२	२०८०।९।१-२०८०।९।४	ओखलढुंगा	वडा समिति	४९००
का.स तिलक वहादुर कार्की	२०८१।२।५	२०८१।२।३-२०८१।२।९	ओखलढुंगा	वडा समिति	७२५०
का.स तिलक वहादुर कार्की	२०८०।१२।२५	२०८०।१२।२३-२०८०।१२।२९	ओखलढुंगा	वडा समिति	७२५०
वडा सदस्य नानि वहादुर तामाङ	२०८१।२।५	२०८१।२।४-२०८१।२।८	ओखलढुंगा	वडा समिति	५१००
वडा सदस्य दिल कुमार वि.क	२०८१।१।३	२०८१।१।१-२०८१।१।७	ओखलढुंगा	वडा समिति	८५००
वडा सदस्य नानि वहादुर तामाङ	२०८१।३।६	२०८१।३।५-२०८१।३।११	ओखलढुंगा	वडा समिति	८५००
जम्मा					११४६५०

पालिकाले अन्य कर्मचारीको हकमा समेत कार्यालयबाट दोहोरो परे नपरेको यकिन गरि असुल गर्नुपर्दछ ।

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१२,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू ८,५०० सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू ८,५०० सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१०,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१६** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१६** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१६** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१६** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१६** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **८,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१०,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,१४,६५०

६१ **बढी दरमा भ्रमण भत्ता भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२४** को निर्णयले रू **११,५२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,२६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६२ **दोहोरो भत्ता भुक्तानी** (२२०-२०८१-३-१८):

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६३ **पालिका आन्तरिक भ्रमण**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **७,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **२२,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६४ **वैठक भत्ता**

पालिकाले गठन गरेका विषयगत समितीहरूले विभिन्न समयमा वसेको वैठक वापत वैठक भत्ता लिएको देखियो ।कार्यसन्चालन निर्देशिका २०७७ को दफा ७.१.१मा वैठक भत्ताको मापदण्ड सन्दर्भमा कानुन अनुसार गठन भएका समितीहरुको वैठकका लागि मात्र भत्ता प्रदान गर्ने र एऊटै निकाय र अन्तर्गतका पदाधिकारी/कर्मचारी मात्र वस्ने वैठकमा भत्ता प्रदान नगर्ने व्यवस्था छ। गाउँ तथा नगर सभाका

सदस्यहरु को सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४(२)मा सभाद्धारा गठित विषयगत समितीको हकमा जतिसुकै पटक वैठक वसेपनि एक महिनामा एउटा मात्रै वैठकको वैठक भत्ता पाउने व्यवस्था रहेको छ। उपरोक्त कानुनी व्यवस्था विपरित खर्च लेखेको ५ वैठक रकम एकिन गरी असूल हुनुपर्ने रु

गो भौ र मिती	कार्यक्रम विवरण	रकम रु	कर कट्टी पछिको रु
३।२०८०।११।४	आर्थिक विकास समिती ६ वटा वैठक १७ जना सहभागि	५१०००	४३३५०
१०।२०८१।२।९	आर्थिक विकास समिती ११ वटा वैठक १८ जना सहभागि	१०८०००	९१८००

असुल गर्नुपर्ने	४१,७२७

६५ **अनुपस्थित बैठक भत्ता** (१३-२०८०-१२-१९):

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६६ **कार्यालय समयमा बैठक भत्ता भुक्तानी** (२७-२०८१-२-१८):

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **६,३७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६७ **जिन्सी दाखिला** (७-२०८१-२-३):

आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३९ (१०) मा कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गरी खर्चको पुष्टयाई गर्ने प्रमाण कागजात पेश भए नभएको जाँच गरी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । त्यसैगरी पालिकावाट विद्यालयलाई हस्तान्तरण भएको जिन्सी सामान विद्यालयको जिन्सी खातामा आम्दानी वाध्नु पर्दछ । पालिकावाट गोश्वारा भौचर नं. ७।०८१।२।३ वाट निम्नानुसार कम्प्यूटर तथा प्रिन्टर विद्यालयलाई हस्तान्तरण भएकोमा विद्यालयको जिन्सी खातामा दाखिला भएको देखिएन । खर्च पुष्ट्याई हुने गरी विद्यालयको जिन्सी खातामा आम्दानी वाधेको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सामानको विवरण	रकम
१	श्री भानु आ.वि. सैमाल	ल्यापटप १ र प्रिन्टर १	१०३५००
२	पंचकन्या आ.वि., वडा नं. ५	ल्यापटप १ र प्रिन्टर १	१११५००
३	भर्ना आ.वि., राँगादिप ८	ल्यापटप १ र प्रिन्टर १	१०३५००
४	जनज्योति आ.वि., चौरिखर्क ८	ल्यापटप १ र प्रिन्टर १	१०३५००
जम्मा			४२२०००

प्रमाण पेश नगरेको	४,२२,०००

६८ मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टी

मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम (ग) अनुसार सरकारी निकाय वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको संघ संस्थाले ठेक्का सम्झाता वा करार अन्तर्गत आपूर्ति हुने वस्तु, सेवा वा दुवै आपूर्ति गरी सो वापतको रकम सम्वन्धित ठेकेदार वा आपूर्तिकर्तालाई भुक्तानी गर्दा निजलाई भुक्तानी गर्ने कर रकमको ३० प्रतिशतले हुन आउने रकम निजको नामवाट सम्वन्धित राजश्व शीर्षकमा जम्मा गरी वाँकी रहने कर वापतको रकम मात्र भुक्तानी गर्नु पर्ने उल्लेख छ । लेखापरीक्षणको क्रममा नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले कुन्तादेवी सप्लायर्स प्रा.लि., सिद्धिचरण नगरपालिका १२ (स्थायीलेखा नम्वर ६०६६४५४८७) वाट निम्नानुसार ठेक्का सम्झौता तथा कोटेशनवाट खरिद भएका स्टेशनरी लागायतमा रु. २२६३१३७.०० भुक्तानी गरेकोमा अग्रिम कर १.५ प्रतिशत मात्र कट्टा गरेको र निज आपुर्तक २०७५।६।२२ देखि मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएकोमा आन्तरिक राजश्व विभागको वेवसाइट अनुसार २०८० असार देखि नन फाइलर (Non-filer since 2080/T/3) रहेको देखियो । पालिकाले मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम (ग) को व्यवस्था पालना गर्नु पर्ने र यस सम्वन्धमा सम्वन्धित कर कार्यालयले छानविन गरी निज आपुर्तकले जारी गरेका विजक, मुल्य अभिवृद्धि कर दाखिला तथा आय विवरण सम्वन्धमा एकिन हुनु पर्ने देखिन्छ ।

गो.भौ.नं. र खर्च स्रोत	आपुर्तक	भुक्तानी	अग्रीम कर कट्टी
४५६।०८१।३।१८ गा.पा चालु	कुन्तादेवी सप्लायर्स प्रा.लि. ६०६६४५४८७	९५९३६९.००	१२९५४
४००।०८१।२।३२ गा.पा चालु		६८८४५२.५०	९१३९
२५३।०८०।११।२२ संघीय सशर्त चालु		३१०७५०.००	४१२५
१०।०८०।११।२० संघीय सशर्त चालु		९७९३६.८७	१४६९
१००।०८०।११।२० संघीय सशर्त चालु		९७९३७	१३००
२६।०८१।२।६ गा.पा चालु शिक्षा		९९८९२	१३२६
जम्मा		**२२६३१३७**	**३०३१३**

६९ शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ती

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । पालिकाले यस वर्ष आफ्नो मातहतको ३७ विद्यालयको स्थायी शिक्षकको तलबी प्रतिवेदन पारित गराई कुल शिक्षक पारिश्रमिकमा रु. १३,१५,४९,९५०।१२ खर्च गरेको छ । पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका ३७ सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	विद्यालयकोनाम	ठेगाना	दरबन्दी	रिक्त	कार्यरत	विद्यार्थी संख्या	शिक्षकविद्यार्थी अनुपात
१	सरस्वतिमा वि बुङ्नाम	मोलुङ-१	१५		१५	२७६	१८.४०
२	कुन्तादर्शनआ वि ढकालगाउँ	मोलुङ-१	३	१	२	४३	२१.५०
३	सिंहदेवी आवि थापाचौर	मोलुङ-१	२		२	२१	१०.५०
४	जलकन्या आवि झगरपुर	मोलुङ-१	२		२	३२	१६.००
५	बरुणेश्वरमा वि रामपुर	मोलुङ-२	३६	१	३५	७४६	२१.३१
६	गणेशमा वि ढुस्के	मोलुङ-२	१५		१५	१९९	१३.२७
७	प्रभु आवि मिलनचौतारा	मोलुङ-२	१		१	१३	१३.००
८	ग्रामोदय आवि टेकनपुर	मोलुङ-२	४		४	९२	२३.००
९	सुनवति आविआहालडाँडा	मोलुङ-३	३		३	७४	२४.६७
१०	चम्पादेविआ वि थुम्की	मोलुङ-३	७		७	८४	१२.००
११	भुमेदेवि आवि प्राप्चा	मोलुङ-३	२		२	२१	१०.५०
१२	जीवनप्रदिप मा वि हर्कपुर	मोलुङ-४	१२		१२	२५२	२१.००
१३	कालिका आवि नेपाल पधेँरा	मोलुङ-४	२		२	३४	१७.००
१४	सिंहदेवि आवि मानेसल्लेरी	मोलुङ-४	२		२	३६	१८.००
१५	जल्पादेविआ वि घलेगाउँ	मोलुङ-४	१		१	२०	२०.००
१६	जलजलेश्वरगुरुकुलबेद विद्याश्रम माध्यमिक विद्यालय	मोलुङ-४	५		५	११३	२२.६०
१७	बेलि चमेलिआ वि जरायोटार	मोलुङ-४	१		१	२५	२५.००
१८	ग्रामविकास आ वि माझखर्क	मोलुङ-४	२		२	४८	२४.००
१९	शिवदुति मावि प्राप्चा	मोलुङ-५	२५	१	२४	४०८	१७.००
२०	पञ्चकन्याआ वि केउरिनी	मोलुङ-५	१		१	१९	१९.००
२१	जंग आ विलिस्पु	मोलुङ-५	३		३	२१	७.००
२२	जनकल्याण आवि हिलेखर्क	मोलुङ-६	२		२	१७	८.५०
२३	जनसहयोग आवि पत्करी	मोलुङ-६	२		२	३२	१६.००
२४	कालिका मावि भालुथुम्का	मोलुङ-६	१३		१३	४२०	३२.३१
२५	सिंहदेवि आवि चेप्टेडाँडा	मोलुङ-६	५		५	१७५	३५

२६	चुच्चेढुङ्गाआ वि नयावन	मोलुङ-६	०		०	४४	०.०
२७	शहिद पेशलआ वि यान्दा	मोलुङ-६	३		३	५१	१७.००
२८	पाल्ते मावि पाल्ते	मोलुङ-७	५		५	२४६	४९.२०
२९	भुमेस्थानआ वि ताल्कोट	मोलुङ-७	२		२	८९	४४.५०
३०	जनकल्याण आवि कातिके	मोलुङ-७	२		२	२२	११.००
३१	जेसे माविजेसे	मोलुङ-७	९		९	१६१	१७.८९
३२	बालबालिकाआ वि बाख्रे	मोलुङ-७	३		३	८९	२९.६७
३३	राँगादिपमा वि राँगादिप	मोलुङ-८	९		९	१६६	१८.४४
३४	जनज्योति आवि चौरिखर्क	मोलुङ-८	३		३	४०	१३.३३
३५	विन्दवासिनिआ वि बिल्दु	मोलुङ-८	३		३	४९	१६.३३
३६	झर्ना आ विराँगादिप	मोलुङ-८	१		१	३	३.००
३७	भानु आ विसैमल	मोलुङ-८	२		२	४	२.००
जम्मा			२०८	३	२०५	४१८५	२०.४१

उल्लेखित विवरण अनुसार विद्यालयहरूको औसतमा शिक्षक-विद्यार्थी अनुपात २०.४१ रहेको छ। स्रोतहरूको पुनर्वितरण वा शिक्षक व्यवस्थापन समायोजन गरेर शैक्षिक परिणामहरूमा सुधार गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

७० **बालविकास सहजकर्ता**

प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी निर्देशिका २०६१ को दफा ८ अनुसार, बालविकास सहजकर्ताले दिनको ४ घण्टा कक्षा संचालन गर्नुपर्ने र प्रत्येक कक्षामा २५ जना सम्म बालबालिका राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । प्रत्येक सहजकर्तालाई संघीय सशर्त तर्फ प्रति महिना रू. १०,०००।- का दरले निकासा गरिएको छ । पालिका अन्तर्गतका देहायका विद्यालयमा बालविकास सहजकर्ता तथा विद्यार्थी संख्या देहायनुसार रहेको छ ।

क्र.स	विद्यालयकोनाम	ठेगाना	बाल विकास सहजकर्ता संख्या	विद्यार्थी संख्या
१	सरस्वतिमा वि बुङ्नाम	मोलुङ-१	१	२३
२	कुन्तादर्शनआ वि ढकालगाउँ	मोलुङ-१	२	६
३	सिंहदेवी आवि थापाचौर	मोलुङ-१	१	२
४	जलकन्या आवि झगरपुर	मोलुङ-१	२	१४
५	बरुणेश्वरमा वि रामपुर	मोलुङ-२	३	४
६	गणेशमा वि ढुस्के	मोलुङ-२	३	२३
७	प्रभु आवि मिलनचौतारा	मोलुङ-२	१	७
८	ग्रामोदय आवि टेकनपुर	मोलुङ-२	१	१४
९	सुनवति आविआहालडाँडा	मोलुङ-३	१	१४
१०	चम्पादेविआ वि थुम्की	मोलुङ-३	१	५
११	भुमेदेवि आवि प्राप्चा	मोलुङ-३	१	६
१२	जीवनप्रदिप मा वि हर्कपुर	मोलुङ-४	१	०
१३	कालिका आवि नेपाल पधैंरा	मोलुङ-४	१	१५
१४	सिंहदेवि आवि मानेसल्लेरी	मोलुङ-४	१	१३
१५	जल्पादेविआ वि घलेगाउँ	मोलुङ-४	१	६
१६	जलजलेश्वरगुरुकुलबेद विद्याश्रम माध्यमिक विद्यालय	मोलुङ-४	१	५
१७	बेलि चमेलिआ वि जरायोटार	मोलुङ-४	१	५
१८	ग्रामविकास आ वि माझखर्क	मोलुङ-४	१	०
१९	शिवदुति मावि प्राप्चा	मोलुङ-५	२	३२
२०	पञ्चकन्याआ वि केउरिनी	मोलुङ-५	१	७
२१	जंग आ विलिस्पु	मोलुङ-५	१	४
२२	जनकल्याण आवि हिलेखर्क	मोलुङ-६	१	०
२३	जनसहयोग आवि पत्करी	मोलुङ-६	०	०
२४	कालिका मावि भालुथुम्का	मोलुङ-६	१	१३
२५	सिंहदेवि आवि चेप्टेडाँडा	मोलुङ-६	१	१८
२६	चुच्चेढुङ्गाआ वि नयावन	मोलुङ-६	०	१४

२७	शहिद पेशलआ वि यान्दा	मोलुङ-६	१	८
२८	पात्ले मावि पात्ले	मोलुङ-७	१	१५
२९	भुमेस्थानआ वि ताल्कोट	मोलुङ-७	१	९
३०	जनकल्याण आवि कातिके	मोलुङ-७	०	०
३१	जेसे माविजेसे	मोलुङ-७	१	१८
३२	बालबालिकाआ वि बाख्रे	मोलुङ-७	१	१०
३३	राँगादिपमा वि राँगादिप	मोलुङ-८	२	१३
३४	जनज्योति आवि चौरिखर्क	मोलुङ-८	१	८
३५	विन्दवासिनिआ वि बिल्दु	मोलुङ-८	१	९
३६	झर्ना आ विराँगादिप	मोलुङ-८	०	०
३७	भानु आ विसैमल	मोलुङ-८	०	०
जम्मा			४०	३७६

निर्देशिका अनुसार एक कक्षामा २५ जना सम्म बालबालिका राख्नुपर्ने प्रावधान भए तापनि धेरै विद्यालयहरूले यो मापदण्डको पालना नगरी २५ भन्दा कम विद्यार्थी भएका कक्षामा पनि एकभन्दा बढी बालविकास सहजकर्ताहरू नियुक्त गरेका छन्, जसकारण सरकारी खर्चमा अनावश्यक भार परेको छ। कतिपय विद्यालयहरूमा बालबालिका नभए पनि सहजकर्ताहरू राखिएका छन् र केही ठाउँमा विद्यार्थी संख्या न्यून हुँदा पनि सहजकर्ताको व्यवस्थापन भएको देखिन्छ। पालिकाले प्रारम्भिक बालविकास सहजकर्ताहरूको संख्या पुनरावलोकन गरी थप व्ययभार घटाउनु पर्दछ ।

७१ **विद्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ अनुसार आधारभूत तथा माध्यमिक तह सञ्चालन गरिरहेका विद्यालयहरूमा विद्यालय सहयोगी कर्मचारी र विद्यालय सहायक कर्मचारीको व्यवस्थापनका लागि आधारभूत तहमा १ जना विद्यालय सहायक कर्मचारी र माध्यमिक तहमा १ जना विद्यालय सहायक कर्मचारी र १ विद्यालय सहयोगी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले भुमादेवी प्रा.वि. प्राप्चामा २ जना विद्यालय सहायक कर्मचारी व्यवस्थापन गरी तलब भत्ता खर्च लेखेको पाइयो । कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा भएको व्यवस्था विपरित १ जना विद्यालय सहायक कर्मचारी व्यवस्थापन गरी खर्च लेख्दा पालिकालाई रु. २,०५,०००।– थप व्ययभार पर्न गएको छ । पालिकाले विद्यालय कर्मचारीको संख्या पुनरावलोकन गरी थप व्ययभार घटाउनु पर्दछ ।

७२ **बढी तलब निकासा**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **२७२,०६४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७३ **समानिकरण अनुदानबाट निजी शिक्षक नियुक्ती**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी यस शैक्षिक सत्रका लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले उक्त व्यवस्थाका अतिरिक्त मातहतका विद्यालयलाई स्वयमसेवक शिक्षक नियुक्त गरी यस वर्ष रु. १८,२४,१६७.०० खर्च निकासा गरेको देखियो । आन्तरिक श्रोतबाट प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीको

थप पारिश्रमिक जस्ता अनिवार्य दायित्व भुक्तानी गर्न नसकेको अवस्थामा समेत खर्च सुनिश्चितता बेगर निजी शिक्षक नियुक्ति गरी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखियो।

७४ **शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS)**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ मा उल्लेख भए अनुसार IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरूको वास्तविक तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराई, शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोही आधारमा विद्यालयहरूलाई छात्रवृत्ति (छात्रा तथा दलित कक्षा १-८) प्रति विद्यार्थी वार्षिक रू. ४००।- का दरले, शैक्षिक सामाग्री तथा बुक कर्नर व्यवस्थापनका लागि कक्षा १-५ प्रति विद्यार्थी वार्षिक रू. १५०।- का दरले, कक्षा ६-१० प्रति विद्यार्थी वार्षिक रू. २००।- का दरले, प्रारम्भिक बाल विकास कक्षाका लागि प्रति विद्यार्थी वार्षिक रू. ५००।- का दरले, कक्षा ८ को परीक्षा सञ्चालनका लागि प्रति विद्यार्थी वार्षिक रू. २७५।- का दरले, र दिवा खाजा बाल विकास कक्षादेखि कक्षा ५ सम्म प्रति विद्यार्थी दैनिक रू. १५।- का दरले विद्यालयलाई अनुदान दिने व्यवस्था छ। कार्यालयले EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरूको वास्तविक तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरेको पाइएन। यसले गर्दा वास्तविक विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी निकासा भएको छैन भन्न सकिने आधार भएन । शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली - IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरूको वास्तविक तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरी भिडान गरेर मात्र वास्तविक संख्या अनुसार निकासा दिने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

७५ **विद्यालय अनुगमन**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ मा सामुदायिक विद्यालयलाई निकासा दिएकोमा अनुदान रकम विद्यालयले तोकिएको कार्यमा खर्च भए नभएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस पालिकाले सामुदायिक विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरेको पाइएन । पालिकाले विद्यालयहरुलाई यस आ.व. मा छात्रवृत्ति बापत रु. ८,८२,०००।००, निशुल्क पाठ्यपुस्तक बापत रु. २१,०५,४७३।४६ र बुक कर्नर स्थापनाको लागि रु. ९,२०,९५०।०० समेत गरी कुल रु. ३९,०८,४२३।४६ निकासा दिएको छ । अनुदान रकम तोकिएको कार्यमा खर्च भएको, दोहोरो निकासा भए नभएको सम्बन्धमा सुनिश्चित गर्ने तर्फ पालिकाले निरन्तर अनुगमन मूल्यांकन गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धी देखिएका थप व्यहोराहरु देहायअनुसार छन् -

७५.१ (११३-२०८०-१२-१८):

छात्रवृत्ति बढी निकासा – सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि गैर आवासिय छात्रवृति अनुदानको सम्बन्धमा शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं. ४.२ मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्यांकलाई विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्यांकसँग सत्यापन प्रमाणित गरी सोका आधारमा छात्रवृत्ति रकम अनुदान दिनुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले देहाय बमोजिमका विद्यालयलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्दा IEMIS मा भएको विद्यार्थी संख्या भन्दा बढी संख्यामा छात्रवृती भुक्तानी गरेको देखियो । IEMIS मा भएको विद्यार्थी संख्या भन्दा बढी संख्यामा छात्रवृती भुक्तानी गरेको रकम सम्बन्धित शाखाले यकिन गरेर सम्बन्धित विद्यालयबाट फिर्ता गरी संघिय संचितकोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

विद्यालयको नाम	IEMIS मा भएको विद्यार्थी संख्या	छात्रवृत्ति वितरण संख्या	बढी संख्या	दर	बढी भुक्तानी
राँगादिप मा.वि.	७२	७४	२	४००	८००
जिवन प्रदिप आ.वि.	९१	१३६	४५	४००	१८०००
जम्मा					**१८८००**

असुल गर्नुपर्ने	१८,८००

७५.२ (२४४-२०८१-३-२३):

पाठ्यपुस्तक बढी निकासा - सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि गैर आवासिय छात्रवृति अनुदानको सम्बन्धमा शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.१ अनुसार शिक्षा अधिकारीवाट एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), प्रमाणित सत्यापन, विद्यार्थीले पुस्तक प्राप्त गरेको भरपाई, खरिद

विल भरपाई लगायत भएको सुनिश्चितता गरी निकासा गर्नु पर्दछ । लेखापरीक्षणमा पेश भएको विवरण अनुसार विल भरपाई तथा IEMIS परिक्षण गर्दा भुक्तानी गरेको रकम भन्दा कम रकमको पाठ्यपुस्तक खरिद गरी विद्यार्थीलाई वितरण गरेको देखियो । बढी निकासा भएको पाठ्यपुस्तकको रकम विद्यालयबाट फिर्ता गरी संघीय संचितकोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

सि न	विद्यालयको नाम	पाठ्यपुस्तक खरिद रकम	भुक्तानी भएको रकम	बढी भुक्तानी
१	राँगादिप मा.वि.	१०७०७३	११२१३५	५०६२
२	जाल्पादेवी आ.वि.	६६३३	११५६६	४९३३
जम्मा				**९९९५**

असुल गर्नुपर्ने	९,९९५

७५.३ (२४४-२०८१-३-२३):

पाठ्यपुस्तक वितरण-सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि गैर आवासिय छात्रवृति अनुदानको सम्बन्धमा शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.१ अनुसार शिक्षा अधिकारीवाट एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), प्रमाणित सत्यापन, विद्यार्थीले पुस्तक प्राप्त गरेको भरपाई, खरिद विल भरपाई लगायत भएको सुनिश्चितता गरी निकासा भुक्तानी गरी सोको कार्यान्वियन सम्वन्धमा पालिकाले अनुगमन समेत गर्नु पर्दछ । त्यसैगरी विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनका लागि कक्षा ११-१२ का लागि आर्थिक वर्षको प्रथम त्रैमासिकमा निकासा गर्नुपर्नेमा पालिकाले निम्नानुसार विद्यालयलाई कक्षा ११ र १२ को पाठ्यपुस्तक अनुदान निकासा दिएकोमा लेखापरीक्षणको क्रममा खरिद विलमात्र पेश भएकोले विद्यालयले पाठ्यपुस्तक वितरण गरेको भर्पाई पेश गर्नुपर्ने रु.

सि न	विद्यालयको नाम	कक्षा ११	कक्षा १२	कुल जम्मा
१	वरुणेश्वर माध्यमिकविद्यालय	५३६६४	४३८७४	९७५३८

प्रमाण पेश नगरेको	९७,५३८

७६ **दिवा खाजा**

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.११.१ अनुसार, स्थानीय तहहरूले विद्यालयलाई दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि अनुदान उपलब्ध गराउँदा गाउँपालिकाले "दिवा खाजा सञ्चालन कार्यविधि २०७७" अनुसार खाजा व्यवस्थापनको प्रक्रिया मिलाउनुपर्नेछ। स्थानीय तहले खाजा उपलब्ध गराएका विद्यालयको विद्यार्थी दैनिक हाजिरी पुस्तिका (परीक्षामा सामेल भएको दिन समेत) को प्रतिलिपि विद्यालयका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षबाट प्रमाणित गराई स्थानीय तहमा संकलन गरी संख्याको यकिन भएपछि मात्र पालिकाले त्रैमासिक रुपमा अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ। यस आर्थिक वर्षमा पालिका मातहतका ३७ विद्यालयलाई दिवा खाजा बापत रू. ३९,९५,७५५।- निकासा गरिएको छ। पालिकाले विद्यालय खुलेको अवधि र विद्यार्थीलाई खाजा खुवाएको दिन सुनिश्चित हुने प्रमाण तथा खर्चको बिल भरपाई पेश गरेको छैन। कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका र मापदण्ड विपरित विद्यालयले विधार्थिलाई नगदै वितरण गरेको भरपाईका आधारमा भुक्तानी गरिएको देखियो। यसबाट उपस्थिति भएको दिनको हिसाबले खाजा खुवाइएको भन्ने ठोस आधार देखिएको छैन। कार्यान्वियन पुस्तिकामा भएको व्यवस्था तथा दिवा खाजा सञ्चालन कार्यविधि अनुसार खाजा खुवाएको प्रमाणित बिल भरपाई प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षबाट प्रमाणित गराई पालिकामा पेश गर्ने र सोको आधारमा रकम निकासा दिने व्यवस्था कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ।

७७ **नमुना विद्यालय अनुदान** (८०-२०८०-११-३):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नम्बर ९.१२ मा उल्लेख गरिएको विद्यालयको शैक्षिक तथा व्यवस्थापकीय योजना कार्यान्वियनको लागि तत्कालीन रूपमा

शैक्षिक गतिविधिमा सुधार गर्नु पर्ने गतिविधि निर्धारण गरी शैक्षिक पूर्वाधार, छात्रछात्रा व्यवस्थापन, शैक्षिक सुशासनका न्यूनतम मापदण्ड पूरा गर्ने लगायतका कार्यहरू गर्नुपर्नेछ। नमुना विद्यालयलाई विनियोजित बजेटको कार्य प्रगतिसहित यस अवधिमा सम्पादन गर्ने कार्यमा निर्णय गरी स्थानीय तह र विद्यालयबीच सम्झौता गरी विद्यालयलाई कार्यान्वियन गराउने र सोको नियमित अनुगमन तथा कार्यप्रगतिको प्रतिवेदन स्थानीय तहले गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष नमुना विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदानको अन्तर्गत वरुणेश्वर मा.वि. लाई रू. ३० लाख अनुदान दिएको छ। पालिकाबाट निकासा भएको अनुदानमध्ये विद्यालयले विभिन्न १८ कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्दा सोझै खरिद गरी खर्चको बिल भरपाई पेश गरेको छ । उक्त अनुदान रकम खर्च सम्बन्धी विद्यालय र पालिकाबीच कार्ययोजना सम्झौता भएको छैन। नमुना विद्यालयले गुरुयोजना अनुसार कार्ययोजना तयार गरी पालिकाबाट स्वीकृत गराई सोही अनुसार कार्य गरेको प्रमाणित प्रतिवेदन र कार्य प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

७८ **प्राविधिक धार अनुदान** (१६५-२०८१-२-६):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ अनुसार शिक्षण सिकाई सामाग्री तथा ल्याव असिस्टेन्ट, ल्याव सामाग्री र उपकरणको लागी कक्षा ९-१२ का विद्यार्थीहरुलाई प्रति विद्यार्थी रु.१५००० का दरले निकासा गर्ने र विद्यालयले विद्यार्थी निर्वाह खर्चका लागी व्यवहारीक अभ्यास (OJT) मा सहभागी हुने विद्यार्थीका लागी प्रति विद्यार्थी रु.१००० का दरले सम्वन्धित विद्यार्थीको बैंक खातामा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । श्री वरुणेश्वर मावि, रामपुर र शिवदुति मावि, प्राप्चा समेतमा १७६ जनाको रु. १५००० का दरले जम्मा रु. २६,४०,०००।- निकासा गरिएको छ । पालिकाले अनुदान रकम तोकिएको कार्यमा खर्च भए नभएको, विद्यार्थी निर्वाह खर्चका लागी व्यवहारीक अभ्यास (OJT) मा सहभागी हुने विद्यार्थीका लागी सम्वन्धित विद्यार्थीको बैंक खातामा रु.१००० का दरले।- उपलब्ध भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन मुल्याङ्कन गरेको पाइएन । पालिकाबाट निकासा दिएको अनुदान रकमबाट तोकिएको कार्यक्रम सञ्चालन गरी खर्चको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

७९ **नमुना विद्यालय प्र.अ. प्रोत्साहन अनुदान** (८०-२०८०-११-३):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.१३.१३ को बुँदा ९.७ मा नमुना विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा माध्यमिक तहका विषयगत शिक्षकले गुरुयोजना कार्यान्वियन गर्न अतिरिक्त समयमा खटिनुपर्ने र विद्यार्थीको शैक्षिक वृद्धि गर्न स्रोत सामाग्री व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न रु. २ लाख अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था छ । नमुना विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकसँग कार्यसम्पादन मापदण्डका आधारमा कार्यसम्पादन करार गर्नुपर्ने र कार्यसम्पादन सम्झौता अनुसारको नतिजा विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट सिफारिस भएपश्चात मात्र अनुदान उपलब्ध गराउनुपर्ने साथै नमुना विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकका लागि यो शिर्षक प्राप्त हुने बजेट मात्र प्रोत्साहन अनुदानका रूपमा उपलब्ध गराइने उल्लेख गरिएको छ । पालिकाले प्र.अ. प्रोत्साहन अनुदानबाट वरुणेश्वर मा.वि. लाई रु. २,००,०००।– अनुदान उपलब्ध गराएकोमा प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकसँग कार्यसम्पादन मापदण्डका आधारमा कार्यसम्पादन करार सम्झौता अनुसारको नतिजा विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट सिफारिस भएको पाइएन । साथै पालिकाले नमुना विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अनुदान शिर्षकको रु. ३० लाखबाट प्रधानाध्यापकलाई प्रोत्साहन भत्ता रु. १,५०,०००।– विनियोजन गरी खर्च गरेको छ । पालिकाले प्रधानाध्यापक र शिक्षकसँग कार्यसम्पादन मापदण्डका आधारमा कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी सोही अनुसार विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट सिफारिस प्राप्त भएपछि मात्र प्रोत्साहन अनुदान वितरण गर्नुपर्दछ । साथै नमुना विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकका लागि प्र.अ. प्रोत्साहन अनुदान शिर्षकबाट प्राप्त हुने बजेट मात्र प्रोत्साहन अनुदानका रूपमा उपलब्ध गराइने स्पष्ट व्यवस्था भएकोमा पुनः शैक्षिक गुणस्तर अनुदान शिर्षकबाट प्रोत्साहन भत्तामा खर्च लेखेको रकम संघीय संचितको फिर्ता गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,५०,०००

८० **विद्यालय सुधार योजना** (६०-२०८०-१०-१०):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.११.१ को बुँदा ५.३ क मा विद्यालय सुधार योजना निर्माण सहयोगी पुस्तिका, २०७४ अनुसार विद्यालय सुधार योजना (SIP) निर्माण तथा अद्यावधिक गरी IEMIS को विवरण प्रविष्टि गरेका विद्यालयहरूलाई मात्र विद्यालय सुधार योजनाको रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायका विद्यालयलाई विद्यालय सुधार योजना निर्माण गरी पेश नगरेको अवस्थामा समेत सो

क्रियाकलापमा रकम भुक्तानी गरेको पाइयो । कार्यान्वयन मार्गदर्शनमा भएको व्यवस्था पालना नगरी खर्च गरेको उक्त रकम नियमसम्मत नदेखिएकोले विद्यालयले उक्त सुधार योजना निर्माण गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

विद्यालयको नाम	ठेगाना	रकम भुक्तानी
सिंहदेवीआ वि थापाचौर	मोलुङ-१	१५०००
जलकन्याआ वि झगरपुर	मोलुङ-१	१५०००
सुनवतिआविआहालडाँडा	मोलुङ-३	१५०००
जीवनप्रदिप मा वि हर्कपुर	मोलुङ-४	२००००
पञ्चकन्याआ वि केउरिनी	मोलुङ-५	१५०००
जंगआ विलिस्पु	मोलुङ-५	१५०००
झर्नाआ वि राँगादिप	मोलुङ-८	१५०००
भानुआ वि सैमल	मोलुङ-८	१५०००
जम्मा		**१२५०००**

प्रमाण पेश नगरेको	१,२५,०००

८१ **पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम** (८०-२०८०-११-३):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्चियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.१३.१३ को बुँदा ९.२ क मा पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम अन्तर्गत गत वर्ष अनुदान प्राप्त गरेको विद्यालयको कार्य प्रगतिको अवस्था यकिन गर्ने र विद्यालयले सम्पादित कार्य प्रगतिको नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम अन्तर्गत श्री वरुणेश्वर मा.वि. लाई रु. ५,००,०००।– अनुदान उपलब्ध गराएकोमा गत वर्षको कार्य प्रगतिको अवस्था यकिन गरेको पाइएन । पालिकाले यस वर्ष उपलब्ध गराएको अनुदानबाट सामाग्री खरिदको विल भरपाई पेश गरेको भए तापनी कार्यक्रमको प्रभावकारीता सम्बन्धी शिक्षा पालिकाले अनुगमन मुल्याङ्कन गरेको देखिएन । विद्यालयको प्रगति प्रतिवेदन संकलन र समीक्षा गरी अनुदानको प्रभावकारी उपयोग र कार्यक्रमले ल्याएको प्रभावलाई सुनिश्चित गर्न पालिकाले विद्यालयको कार्य प्रगतिमा नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ ।

८२ **एकमुष्ठ अनुदान** (८०-२०८०-११-३):

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्चियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.१३.१३ को बुँदा ९.९ मा शिक्षक दरबन्दी तथा शिक्षक अनुदान प्राप्त नगरेका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई एकमुष्ट अनुदान स्वरुप रु. १० लाख अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ र एकमुष्ट अनुदान खर्च गर्न क्रियाकलापहरू स्पष्ट तोकी दोहोरो नपर्ने गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले एकमुष्ठ अनुदान बापत श्री चुच्चेढुंगा आ.वि. लाई रु. १० लाख अनुदान उपलब्ध गराएकोमा उक्त विद्यालयलाई पुनः व्यवस्थापन अनुदान अन्तर्गतका विभिन्न ४ शिर्षक गरी रु. ५२०००।– अनुदान उपलब्ध गराएको छ । पालिकाले एकमुष्ठ अनुदानप्राप्त विद्यालयलाई व्यवस्थापन अनुदान रकम उपलब्ध गराउन मिल्ने आधार प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा उक्त रकम संघीय संचित फिर्ता गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	५२,०००

८३ **स्यानिटरी प्याड**

स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ दफा ५ मा स्थानीय तहले विद्यालयहरुसँग समन्वय गरी विद्यालयको आवश्यकता, बजारमा प्याडको उपलब्धता, प्याडको उत्पादन तथा प्रयोग गर्ने मिति, स्थानीय तह तथा विद्यालयहरुमा भण्डारण क्षमता जस्ता पक्षलाई मध्यनजर गरी स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिकाले

गत विगतको खपतलाई आधार मानी पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरुको संख्या शिक्षा शाखाबाट माग यकिन गरी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा यस वर्ष स्यानिटरी प्याड खरिद गरेको पाइएन । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा खरिद प्रकृया सन्चालन गर्दा तोकिएको गुणस्तर प्राप्त नभएको कारणले यस वर्ष प्याड खरिद हुन नसकेको कार्यालयको भनाई रहेको छ । पालिकाले स्यानिटरी प्याड खरिद र वितरण प्रक्रियामा सुधार गर्नका लागि विगतको खपतलाई आधार मान्दै, कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरुको संख्या यकिन गरी कार्यसम्पन्न गर्न सक्ने अवधि पुग्ने गरी प्याडको खरिद प्रक्रिया आर्थिक वर्षको शुरुबाट सुचारु गर्नुपर्दछ ।

८४ **प्रशिक्षक भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **७,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **९,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८५ **वढी भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८६ **ल्याब सामाग्री सहयोग अनुदान**

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रवाट कार्यान्वयन हुने कार्यक्रमसँग सम्वन्धित कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप २.७.११.१ मा विद्यालय ल्याब सामाग्री सहयोग अनुदानबाट प्राप्त रकमबाट विद्यालयले प्रयोगात्मक ल्याब सञ्चालन गर्न मर्मत, सम्भार तथा सामाग्रीको व्यवस्था गरी शिक्षक र विद्यार्थीको प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने उल्लेख छ । साथै आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ मा कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गरी निकासा तथा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले निम्न विद्यालयहरुको लागि देहायअनुसारको कार्यक्रमबापत विभिन्न सामाग्री खरिद गरेमा उक्त सामान विद्यालयले प्राप्त गरी आफ्नो

जिन्सीमा आम्दानी बाँधेको पाइएन । विद्यालयले सञ्चालन गरेको ल्याव उपयोग अवस्था सम्वन्धमा पालिकावाट अनुगमन गर्नु पर्दछ । साथै ल्याब व्यवस्थापन गर्न खरिद भएका सामानहरुको अभिलेख रहने गरी जिन्सीमा आम्दानी बाँधेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

भौनं. र मिति	विद्यालयको नाम	कार्यक्रम	खरिद विवरण	भुक्तानी रकम
प्रदेश सशर्त चालु तर्फ				
१७-०८१।३।२०	वरुणेश्वर मा.वि.	प्रयोगशाला सुद्दढीकरण कार्यक्रम	विज्ञान प्रयोगशाला सामाग्री खरिद	२०००००
संघीय सशर्त चालु तर्फ				
१६५-०८१।२।६	वरुणेश्वर मा.वि.	प्राविधिक विद्यालय ल्याब व्यवस्थापन	विद्यालय ल्याब सामाग्री सहयोग अनुदान	२०००००
	जम्मा			**४०००००**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **२००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	४,००,०००

८७ **एकल महिला महिला समूह बिउपूँजी अनुदान**

प्रदेश सर्शत कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहहरुको साझेदारीमा एकल महिला महिला समूहलाई उद्यमशिलता व्यवसाय अनुदान अन्तर्गत पालिकाले २५ महिला सदस्य भएको मिलीजुली एकल महिला कृषक समुह गठन गरी उक्त समुहलाई उद्यमी बनाउन कृषि, बाख्रा तथा बंगुरपालन व्यवसाय संचालन गर्न बिउँपूजी अनुदान स्वरुप रु. ५,००,०००.०० उक्त समुहको खातामा जम्मा गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्:

८७.१ (११-२०८१-३-१३):

एकल महिला उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम (सञ्चालन) मार्गदर्शन, २०७८ को बुँदा १२ (२) मा प्रस्ताव स्वीकृत भएका समुहको प्रस्ताव कार्यान्वियनका लागि प्रदेशबाट रु. ५ लाख, सम्बन्धित स्थानीय तहबाट रु. २ लाख ५० हजार र समुहका प्रति सदस्य रु. १० हजारका दरले रु. २ लाख ५० हजार लागत सहभागिता व्यहोर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ । पालिकाले उक्त व्यवस्था बमोजिम स्थानिय तहको योगदान रु. २,५०,०००/- र प्रति सहभागी रु. १००००/- का दरले २५ जनाको हुने रु. २,५०,०००/- समेत कुल रु. ५,००,०००/- लागत सहभागिता व्यहोर्नुपर्नेमा सो नगरी प्रदेशबाट प्राप्त अनुदान रकम रु. ५,००,०००/- मात्र समुहको खातामा बिउँपूजीको रुपमा जम्मा गरेको छ । तसर्थ पालिकाले मार्गदर्शनमा व्यवस्था बमोजिम लागत सहभागिताको रकम उक्त समुहको खातामा जम्मा गरेको प्रमाण पेशहुनुपर्ने अन्यथा उक्त भुक्तानी भएको रकम प्रदेश सञ्चितकोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	५,००,०००

८७.२ एकल महिला उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम (सञ्चालन) मार्गदर्शन, २०७८ को बुँदा १८ मा प्रदेश तथा पालिकबाट प्राप्त बिउपूँजी अनुदान रकमको न्यून्तम ५० प्रतिशत रकम व्यवसाय सुरु गरेको ३ वर्ष पश्चात स्थानीय तहको रोहवरमा अर्को समुहलाई हस्तान्तरण गर्ने प्रावधान रहेको छ । पालिकाले उक्त समुहसँगको सम्झौता को बुँदा नम्बर ७ मा मार्गदर्शन विपरित प्रदेशबाट प्राप्त रकममात्र हस्तान्तरण गर्नुपर्ने सर्त गरेको छ । पालिकाले लागत सहभागिता समेत समावेश गरी मार्गदर्शन बमोजिम सम्झौता पुनरावलोकन गर्नुपर्दछ ।

८७.३ उक्त लगानी गरेको बिउँपूजी रकमबाट तोकिएको प्रस्तावना बमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालन भएको प्रमाण लेखापरीक्षण अवधिसम्म पाइएन । पालिकाले यस सम्बन्धी कुनै अनुगमन समेत गरेको पाइएन । तसर्थ पालिकाले कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरेको रकमको

उद्देश्यमुलक ढंगले प्रयोग भए नभएको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

८८ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ८ वडामा ३४ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष १७९ जनालाई औसत २४ दिनको दरले ८४४३ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. ५८,८४,४३३.६६ श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौटको आधार तयार गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

८९ **अपाङ्गता रोकथाम तथा पुर्नस्थापन कार्यक्रम**

८९.१ कोशी प्रदेश सरकार अन्तर्गतको सामाजिक विकास मन्त्रालयले करुणा फाउन्डेशनसँग गरेको संझौता अनुसार जारी गरेको कार्यक्रम सन्चालन निर्देशिका बमोजिम प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहहरुमा स्थानीय तह, प्रदेश सरकार र करुणा फाउण्डेशनको त्रिपक्षीय बरावरी साझेदारी लागतमा आ.ब २०८०।०८१ देखि यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरेको र उक्त व्यवस्था अनुसार पालिकाले २०८०।९।२२ मा त्रिपक्षीय संझौता गरेको छ ।संझौता अनुसार यस कार्यक्रमको कार्यान्वियन अवधि २०८०।१०।१ देखि २०८३ पौष मसान्त सम्म रहेको छ । उक्त सञ्चालन गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा पालिकाले पेश गरेको यस कार्यक्रमको लक्ष्य तथा प्रगति निम्नानुसार पेश भएको छः-

सूचक	लक्ष्य	उपलब्धि
सन्तानकोयोजना बनाई गर्भ पुर्वको तिन महिनामा फोलिक एसिड चक्की सेवन गर्ने महिलाको संख्या	४०	३
सन्तानको योजना बनाई गर्भ पुर्वको तिन महिनामा फोलिक एसिड चक्कीसेवन गर्ने दम्पतीहरुको संख्या	४०	२
गर्भवती भएको पहिलो तीन महिनामा फोलिक एसिड चक्कि सेवन गर्नेगर्भवती महिलाहरुको संख्या	४०	६
गर्भवती भएको महिला फोलिक एसिड र आईरन १८० चक्कि सेवन गर्नेगर्भवती महिलाहरुको संख्या	४०	६
सम्भावित जन्मदोष परीक्षण गरीएका नवजात शिशुहरुको संख्या	४०	६
जन्मदोष देखिएको नवजात शिशुहरुको संख्या		०
जन्मदोष देखिएको नवजात शिशुहरुको उपचार पाएको संख्या	१	१
पहिलो गर्भ जाँच गरेको गर्भवती महिलाहरुको संख्या		१८
कम्तीमा १ पटक गर्भ जाँच गरेको गर्भवती महिलाहरुको संख्या		१८
निलो रंगको परिचयपत्र लिने संख्या		१११
नब बिबाहित दम्पतीलाई कार्ड बितरण	२८०	७
१० बर्ष मुनीका सम्भावित अपाङ्गता भएकाबालबालिकाहरुको संख्या screened		
screened बालबालिकाहरुको संख्या		
जम्मा पत्ता लागेका अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुको संख्या	५९७	४९३
अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुको पोफाईल तयारी	५९७	३६८
कार्यक्रम सुरु हुनु भन्दा अघि परिचय पत्र प्राप्त संख्या	५९७	४२३
परिचय पत्र प्राप्त जम्मासंख्या	५९७	४९३
उपचार पाएका अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुको संख्या	२०	३
अपाङ्गताभएका ब्यक्तिहरुको स्याहारका लागी तालिम प्राप्त	३२	१३
अपाङ्गता भएका बच्चाहरुको बिध्यालय भर्ना		१३
समावेसी शिक्षाको लागि तालिम लएका शिक्षकहरुकोसंख्या	७०	६७
अपाङ्गता भएका व्याक्तीहरुको अभिभावकहरुले तालिमलिएको संख्या	३२	१३
तालिम , सहयोग / रिण प्राप्त गरेको परिवारको संख्या	५९७	२१०
अपाङ्गता भएका व्याक्तीहरुको अधिकार सम्बधि तालिमप्रप्त गरेका समुदायका सदस्यहरुको संख्या		
मिलिजुलि समुहमा आवद्ध व्यक्तिको संख्या	५९७	४५०
मिलिजुलि समुहको नेत्रित्व विकास तालिम	३२	२९
DPOs सदस्यहरुले नेतृत्व विकासको तालिम लिएको संख्या	२४	२०
अपाङ्गता सम्बन्धि अभिमुखिकरण पाएका वडाकासदस्यहरुको संख्या		४५०
तालिम प्रप्त सि बि आर एफ सहजकर्ता	२	२
सहायक सामाग्री प्राप्त गरेका अपाङ्गता भएका ब्यक्ती संख्या	५०	३६

रातो र निलो कार्ड प्राप्त गरेको अपाङ्गता भएकोसंख्या		२५३

८९.२ गो भौ १३।२०८१।२।२ बाट वडा स्तरमा विशेषज्ञ प्राविधिकद्धारा मिती २०८१।१।१८ देखि २४ सम्म ७ वटा जाँच शिविर सञ्चालन गरि ३६८ जनाको स्वास्थ्य जाँच कार्यमा रु. ३०९२०० खर्च गरेको छ।

९० **प्रमाण पेश हुनुपर्ने**

प्रदेश आर्थिक कार्यविधी नियमावली २०७६ को दफा मा स्वीकृत वजेट खर्च गर्दा विल भरपाई सहितको लेखा राख्नु व्यवस्था छ। गोश्वारा भौचर नं. १४।२०८१।३।७ बाट पशुसेवा शाखाको ६० आईटम औषधि खरिद गरि वडागत रुपमा हस्तान्तरण गरिएकोमा वडागत रुपमा औषधि वितरण तथा आम्दानी, खर्च र मौज्दात विवरण पेश हुनुपर्ने देखिएको रु

प्रमाण पेश नगरेको	४,९९,०००

९१ **सहजीकरण भत्ता**

स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ तथा प्रदेश स्थानिय पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सेवासुविधा सम्वन्धि ऐन २०७५ मा स्थानिय निकायका पदाधिकारीहरु स्थानिय निकायद्धारा सञ्चालन गरिने सृजनात्मक ,प्रवद्धनात्मक सूचनामूलक गोष्ठी अभिमुखिकरण कार्यक्रममा सम्मानजनक आतिथ्यता तथा सहजिकरण गर्दा भत्ता लिन पाउने व्यवस्था देखिदैन।कार्यालयले सञ्चालन गरेका निम्न कार्यक्रमहरुमा उपस्थित पदाधिकारीहरुले अध्यक्षता तथा सहजिकरण वापत वुझेको अनुगमन भत्ता असूल दाखिला हुनुपर्ने रु

गो भौ र मिती/पद नाम	**कार्यक्रम विवरण**	**रकम रु**	**कर पछिको रकम रु**
५।२०८०।११।२७/ उपाध्यक्ष उर्मिला खतिवडा	पशुपँक्षी समवन्धि १ दिने तालिम २०८०।११।९	१०००	८५०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-११-२२** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	८५०

९२ **औषधी खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा बिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । कार्यालयले उक्त प्रक्रिया वेगर रु. १०,९४,०००.०० का औषधि उत्पादकले प्रकाशन गरेको मूल्य दर नलिई सोझै खरिद गरेको छ । यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोराहरु निम्नानुसार छनः

• खरिद गरेका उक्त औषधि कुन औषधि कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको नदेखिएको,

• आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सटिफइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको,

• आपूर्ति भएका औषधी एवंम सर्जिकल समान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन,

• औषधिको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,

• औषधिको खर्च घटाउदा माग फारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको,

• स्थानीयतहले औषधि खरिद आफै गर्ने र अन्य संघीय तथा प्रदेश कार्यालयबाट समेत खरिद भै प्राप्त गर्ने र खरीद गर्दा माग र आवश्यकताको आधारमा नगर्ने हुँदा कार्यालयमा expired medicine को मौज्दात अत्याधिक रहेको देखिन्छ । लेखापरीक्षण मितिमा औषधिको मौज्दात प्रविष्टी गर्ने सफ्टवेयर ELMIS मा Expired Medicine परिमाण अत्याधिक देखाएको छ । यस सम्बन्धी केही उदाहरण देहाय बमोजिम रहेका छन्।

S n	Medicine	Total stock	Expired quantity
1	Disposable syring 5ml	600	600
2	Surgical gloves disosable	783	433
3	Valproic acid(sidium valproate) 200mg tablet	2000	500
4	Phenobarbitone 60 mg tablet	1000	500
5	Folic acid 5mg tablet	4700	4700
6	Cloxacillin 250mg capsule	900	900
7	Carbamazepine 200mg tablet	2300	1000
8	Atorvastation 10mg tablet	5600	2300
9	Chlorhexidine gel 4 % (Navi malam)	379	330
10	Retionol vitamin A 200000 iu capsule	3310	2760
11	Zinc sulphate 20mg tablet	2000	2000

कतिपय औषधि वा आइटमहरु शतप्रतिशत Date expired भएको छ । औषधि खरीद गर्ने र समयमा वितरण नगर्नाले सेवाग्राही लाभबाट वञ्चित भएको अवस्था छ । स्थानीय तहको समन्वयमा रहि माग र आवश्यक्तामा आधारित भएर औषधि खरीद गर्नुपर्दछ।

९३ सामाजिक सुरक्षा तर्फ वढी निकासा

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नविकरण, लगत कट्टा तोकिएको मिती भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नविकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक वर्ष लगत अद्यावधिक गरी लाभग्राहीको सँख्या एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। परिक्षण गरिएका केही वडामा वढी खर्च लेखेको देहायको रकम असूल गर्नुपर्ने रु

लाभग्राही	**वडा न**	**मृत्यु विवरण**	**नागरिकता नम्वर**	**त्रैमासिक**	**जम्मा रकम रु**
मन माया कार्की	१	२०८०।६।२०	१७७२	दोस्रो,तेस्रो र चौथो	३६०००
ज्ञान वहादुर कार्की	१	२०८०।७।१७	११७१	दोस्रो,तेस्रो र चौथो	३६०००
प्रेम वहादुर राई	२	२०८०।१०।१५	३६२४/७४०	तेस्रो	१००००
मिठुमाया वानिया	२	२०८०।७।१०	३५९०/८७१	दोस्रो,तेस्रो र चौथो	२६६६७
जित वहादुर सुनुवार	३	२०८१।१।३०	२६२०/६८२	चौथो	८०००
पासाङ तामाङ	५	२०८१।१।१	१३-०१-७७-०१७३९	चौथो	१२०००
नन्द कुमारी दाहाल	५	२०८१।१।२८	१२४८	चौथो	८०००
माया भोटे	७	२०८०।९।१	६५०-१५१	दोस्रो,तेस्रो र चौथो	२८०००
जम्मा					१६४६६७

असुल गर्नुपर्ने	१,६४,६६७

९४ आन्तरिक आय

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

कुल खर्च	**आन्तरिक आय**	**आन्तरिक आय प्रतिशत**
३७९६२४९७३.२४	२७३९३०७.४९	०.७२

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.७२ प्रतिशत मात्र रहेको छ । पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

९५ आय अनुमान तथा असुली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाको आन्तरिक आयको अनुमान तथा असुलीको अवस्था देहायअनुसार छ ।

क्र. सं.	संकेत नं.	राजस्व शिर्षक	अनुमान	असुली
१	११३१३	सम्पतीकर	०	३७०
२	११३१४	भुमिकर/मालपोत	१००००००	७१६१५४.७३
३	११३१७	वहालकर	०	२४२९१६
४	११३१८	वहालविटौरी कर	०	१५००
५	११४५२	पुर्वाधारसेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	७००००
६	११६११	व्यवसायलेभुक्तानी गर्ने	०	२७५१०
७	११६३१	कृषितथापशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०	५७२००
८	११६९१	अन्यकर	०	१०८५५४९.७६
९	१४२११	कृषिउत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	३२६२०
१०	१४२१३	अन्यबिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	१५००
११	१४२१७	नहरतथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क	०	१०००
१२	१४२१९	अन्यसेवा शुल्क तथा बिक्री	०	३५००
१३	१४२२१	न्यायिकदस्तूर	०	४००
१४	१४२२९	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	०	३००
१५	१४२४२	नक्सापासदस्तुर	०	१५५३२
१६	१४२४३	सिफारिशदस्तुर	०	१७५९९०
१७	१४२४४	व्यक्तिगतघटना दर्ता दस्तुर	०	७६१००
१८	१४२४५	नाताप्रमाणित दस्तुर	०	१७१००
१९	१४२४९	अन्यदस्तुर	०	१४२४६५
२०	१४२५३	व्यावसायरजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	५५००
२१	१४२६३	जलस्रोतसम्बन्धी अन्य दस्तुर	०	२०००

२२	१४५२९	अन्यराजस्व	२००००००	५१७००
२३	१४६११	व्यवसायकर	०	१२४००
जम्मा			**३००००००.००**	**२७३९३०७.४९**

पालिकाको गाउँ सभा २०८० ले आन्तरिक श्रोततर्फ एकमुष्ठ रु. ३० लाख आय अनुमान पारित गरेको छ । पालिकाले कुल रु. ३० लाख आय प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रु. २७,३९,३०७.४९ आय प्राप्त गरेको देखिन्छ । नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणवाट प्राप्त रु. ६,११,७४२।२० पालिकाको अन्य कर शीर्षकमा दाखिला भै आम्दानी भएको देखिन्छ । आन्तरिक आम्दानीका श्रोतहरुलाई पहिचान गरि सबै शिर्षकलाई समावेश गरि वार्षिक लक्ष्य अनुमान गरि आन्तरिक आम्दानी गर्नुपर्दछ ।

९६ **राजस्वको अभिलेख**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलि, २०७७ को नियम ६१ मा कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको र राजस्व लेखा तथा दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती राजस्व तथा हसवली राजस्वको लेखा रहे नरहेको निरीक्षण गरी सो को अभिलेख अद्यावधिक गर्न लगाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष आन्तरिक आय रु.२७,३९,३०७.४९ प्राप्त गरेकोमा राजश्व सम्वन्धी म.ले.प. फारामहरुको व्यवस्थित रुपमा प्रयोग गरी सेवा प्रवाहासँग भिडान हुने गरी अभिलेखाङ्कन गरी कार्यालय प्रमुखले तोके अनुसार निरीक्षण गरेको देखिएन । उल्लेखित अवस्थाले पालिकाले प्राप्त गर्नु पर्ने सबै राजस्व प्राप्ति गरी कानुनी प्रकृया पुरा गरी समयमै दाखिला भएको छ भन्ने अवस्था रहेन । राजश्व सम्वन्धी म.ले.प. फारमहरुको व्यवस्थित प्रयोग गरी नियमावलीमा तोके अनुसार निरीक्षण गराई राजश्व आम्दानी व्यवस्थित गर्नु पर्दछ ।

९७ **राजस्व दाखिला**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तर दायित्व ऐन, २०७६ को दफा २७(१) मा कार्यालयले प्राप्त गरेको राजस्व सोही दिनमा भोलिपल्ट दाखिला गर्नु पर्ने उल्लेख छ। स्थानीय तह राजश्व व्यवस्थापन प्रणाली अनुसार राजश्व प्राप्ती र दाखिला भएकोमा समेत पालिकाको राजश्वको स्रेस्ता तोके अनुसार व्यवस्थित रुपमा प्रमाणित भई अभिलेखाङ्कन नगरेकोले पालिकाले प्रदान गर्ने सेवा प्रवाह तथा जारी भएको रसिद अनुसार वैंक दाखिला गरेको भिडान गर्न सकिने अवस्था रहेको छैन । पालिकाले ऐनमा तोके अनुसारको अबधिमा सेवा प्रवाह अनुसार राजश्व (आन्तरिक आम्दानी) प्राप्त गरेको र समयमा वैंक दाखिला भएको खुल्ने गरी राजश्वको स्रेस्ता व्यवस्थित रुपमा प्रमाणित भई प्रतिवेदन प्रणालिमा सुधार गर्नु पर्दछ । स्थानीय तह राजश्व व्यवस्थापन प्रणाली अनुसार रसिद जारी गरेको प्रतिवेदनको आधारमा नगद संकलन रु. १९,२०,६९३.७३ रहेकोमा दाखिला रु. १८,३४,२९०.७३ भई देहाय अनुसार दाखिला गर्न वाँकी रु. ८६,४०३.०० रहेको देखिन्छ । उक्त रकम पालिकाले एकिन गरी दाखिला पर्नु पर्ने रु.

क्र.सं.	प्रयोग कर्ता	प्रणालीमा देखिएको व्यहोरा	नगद संकलन	दाखिला रकम	मौज्दात
१	अर्जुन कुमार बानिया		२०८७३२	१९००३७	१८६९५
२	कर्सली शेर्पा		६३६४३.५०	६१३१४.५०	२३२९
३	गुरु प्रसाद खतिवडा	रु. २०,७७७.०० मध्ये रु. १५,५७७.०० करैयामाई गा.पा. वडा नं ३ को मंसिर महिनामा संकलन भएको राजश्व रहेको रसिद देखिएकोले एकिन हुनु पर्ने ।	२३९९६०.४१	२१९१८३.४१	२०७७७
४	दिपक वुढाथोकी		१९६५१५.३२	१९५८९०.३२	६२५
५	यज्ञश्वर दाहाल		३५७७००.१०	३५७४००.१०	३००
६	राजन ढकाल		११०५२५.००	१०९७७५.००	७५०
७	राम बहादुर दर्जी		१३८९७७.००	१०४३३२.००	३४६४५
८	शान्तीलाल सापकोटा		२३०५०४.००	२२२२२२.००	८२८२
जम्मा					८६,४०३.००
				प्रमाण पेश नगरेको	८६,४०३

९८ फरक शिर्षकमा दाखिला

एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ मा आय र ब्ययको बर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न राजश्व शिर्षकमा रु. ३०,००,०००।०० आय अनुमान गरि आन्तरिक राजश्वको कारोवार गरेको छ। पालिकामा कुल प्राप्त आम्दानी रु. २७,३९,३०७।४९ लाई सम्वन्धित आर्थिक सँकेत भन्दा फरक राजश्व सँकेतमा दाखिला गरेको पाईयो । यसवाट राजश्व आयव्यय विवरणले आम्दानीको यथार्त अवस्था देखाएको छैन । पालिकाले आर्थिक संकेत र वर्गीकरण, २०७४ अनुसार आय अनुमान तथा असुली गरी राजस्व व्यवस्थित गर्नुपर्दछ ।

९९ व्यवसाय कर

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले व्यवसाय कर संकलन गरेको अध्यावधिक विवरण पेश गरेको छैन । पालिकाको क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

१०० सामुदायिक वनबाट आय

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२ ख मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्रि तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावर बिक्रि वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको संचितकोष जम्मा गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वनको अभिलेख राखी कार्य योजना स्वीकृत गरेको तथा वन पैदावर बिक्रि वापत प्राप्त हुने रकम सम्वन्धमा खोजी गरी आम्दानी बाँधेको देखिएन ।

१०१ वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन नभएको

गाउँ कार्यपालिकाको मिति २०८०।६।२ गतेको बैठक अनुसार मोलुङ गाउँपालिका भित्रको खोलाहरु- (मोलुङ खोला, पोक्तिङ खोला, सोलुङ खोला, लिपे खोला) बाट नदिजन्य सामाग्री उत्खन्न तथा प्रयोग गर्न वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन गराउने निर्णय भएकोमा

तदनुरुप वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन गराएको छैन । वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन रिपोर्ट नहुँदा पालिकाको यस वर्ष दहत्तर बहत्तरको आय ठेक्का भएको छैन ।

१०२ **पालिकामा सञ्चालित आयोजनाबाट संकलित दहत्तर बहत्तर आय**

यस पालिका भित्र पुवा खोला जलविद्युत आयोजना २१ मेगावाट, रामपुर- श्रीचौर कालोपत्रे सडक आयोजना, पालिका भवन लगायत भौतिक संरचना निर्माणको क्रममा रहेको देखन्छ । सो मध्ये पुवा खोला-१ हाइड्रो पावर लिमिटेडले २०८०।१२।२ मा आयोजनामा आवश्यक पर्ने नदिजन्य सामाग्रीहरुको विवरण सहित राजश्व बुझी सामाग्री उपलब्ध गराई दिन गाउँपालिकालाई पत्राचार गरेकोमा कुनै कारवाही गरेको छैन । पालिका भित्र संचालन भएका आयोजना तथा निर्मित भईरहेका भौतिक संरचनामा प्रयोग भएका प्रयोग गर्ने नदिजन्य सामाग्रीहरुको कर आम्दानी गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

१०३ **अमानतबाट आय संकलन**

पालिका आर्थिक ऐन, २०८० मा गाउँपालिका भित्र बालुवा, गिट्टी, रोडा, ढुंगा, ग्राभेल तथा लोहोरे ढुंगा प्रयोग गर्न प्रति घन मिटर मूल्य अभिवृद्धि कर बाहेक रु. १५०।– र उत्खन्न तथा निकासी गर्दा प्रति टिप्पर रु. १५००।-, प्रति मिनि ट्रक रु. १०००।- र प्रति ट्रेक्टर रु. ५००।– को दर तोकेको छ । पालिकाले यस वर्ष वडा कार्यालयहरु मार्फत वालुवा, गिट्टी, रोडा, ढुंगा, ग्राभेल तथा लोहोरे ढुंगाको आन्तरिक प्रयोग तथा निकासी बापत अमानतमा संकलन गरि कर संकलन (आंशिक) कारोवारबाट संकलन गरि अन्य कर (११६९१) मा रु. १०,८५,५४९.६६ आम्दानी जनाएको छ । उक्त अन्य कर शिर्षकमा दहत्तर बहत्तर, पशु चौपाया कर, शिफारिस आदि बापतको एकै शिर्षकमा संकलन गरेकोले दहत्तर बहत्तर बाट भएको यकिन आय रकम खुल्न सकेन । पालिकाले उक्त दहत्तरवहत्तरको विक्रीवाट प्राप्त हुने आय (१४१५७) यकिन गरि विभाज्य कोष मार्फत बाँडफाँड गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : मोलुङ गाउँपालिका, ओखलढुंगा , मोलुङ गाउँपालिका , ओखलढुङ्गा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री उपेन्द्र राई	२०८०-५-१९	हाल सम्म कार्यरत
कार्यालय प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री सरोज थापा	२०७८-१२-१०	२०८०-५-३
लेखा प्रमुख	लेखापाल श्री जिबन खत्री	२०८०-३-७	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
६,३५६,६४८	४,९१७,६२९	५,४५०,५९८	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१६,७२४,८७५
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	६,०२२,१२०
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१०,७०२,७५५

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		४८८७४३६५.७१	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२९३४०९०७९.४१	चालु खर्च	२८६२६२११२.५४
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१३७४७९५९.५५	पूँजीगत खर्च	९३३६२११०.७
राजश्व बाँडफाँट	६६२६५०२२.७४	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१०८४८०५११.५५
आन्तरिक आय	३६८९३०७.४९		
अन्य आय	११०६२७७७१.१८		
कुल आय	४८७७३९१४०.३७	कुल खर्च	४८८१०४७३४.७९
बाँकी मौज्दात		४८५०८७७१.२९	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारी तोकिएको कारणले आन्तरिक लेखापरीक्षण भएको छैन । आन्तरिक लेखापरीक्षणलई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।